

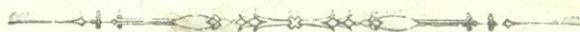

საქართველოს
საბავშვო

საბავშვო 1902

უტრნალ „ჯეჯილისა“

	83
I აღდგომა ლექსი—ჰელასჰვიდისა	3
II ქვეერი იგავი—აღ. მიწიანსჰვიდისა	5
III მოთამაშე მიმიუნი მოთხრობა—თ. რაზიკაჰვიდისა	6
IV ხოხბები და კაკბები იგავი—ა. მიწიანსჰვიდისა	16
V მიწის მუშა და მისი შვილები ფრანგული იგავი—კლდისა	18
VI ლომი ლუნკევიჩისა, თარგმანი—გ. ფრანისპიტკისა	19
VII ცელქი შალვა ლექსი დ. თომასჰვიდისა—	26
VIII მკლიას თავ-გადასაჯალი, ზღაპარი (გაგრძელება)—აღ. ნათამისა	28
IX ქიაკოკონობა ლამეს, მოთხრობა—ეკ. გაზაჰვიდისა	38
X ლედი ჯენ, მოთხრობა, დასასრული—ეკ. წყრთდისა	48
XI ქართველთა მეფე გლეხის ქონში სტუმრათ—ისტორიული ამბავი—აგაბ გოგებაჰვიდისა	57
XII კალედონიაში ნადირობა (ოვიდიუსიდან)—ა. უუმისთაკედისა	63
XIII საშინელი სასჯელი მოლაღატისა, ისტორიული ამბავი აგაბ გოგებაჰვიდისა	69
XIV წერილმანი: საჩუქრის მისაღები კითხვა, გამოცანები, აკროსტიხი, ანდაზა, ციტრების ამოცანა, არითმეტიკული ამოცანა, რებუსი, ახსნა და განცხადება	72

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საქმეაწვილო ნახატებიანი

ჟურნალი

იზარდა, მწკანე ჯეჯილო,
დაბურდი, გახდი უანაო!..
ი. დ.

№ IV

წალიწადი გეცაგებე

ბზილისი

სტამბა ტ. შ. რეტიანისის, № 41 | Тип. Т. М. Ротинианца, Гол. пр. № 41
1902

ქართული
ენციკლოპედია

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 27-го Марта 1902 г.

ა ღ დ გ ო მ ა.

გ არიერბადა, ეკლესიის
სამრეკლოზედ იგვირის წარი,
ცა სამსეოდ იწმინდება
მოკაძკაძე მოცინარნი.

სამეჯლისოთ მოკასმულა
ტეე, მინდარი, მთა და ბარი;
ბორბოტების დასათრგუნათ
მკედრეთით დება მაცხოვარი.

„აღდგომა. ემაწვილებო,
წამოდექით კმარა ძილი,
მიუგებოთ სინარულით
მას ვინც სძლია თვით სიკვდილი.

შეუკედრეთ თქვენც გადმოგცეს
ერთი სული, ერთი გული,
ჩაგინერგოთ სინჰეტაკე
და სიძარბლის სიუკარული“.

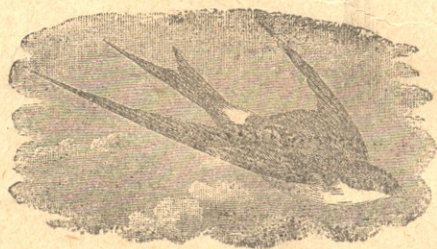

ამ სიტყვებით დედა შვილებს
 აუხისლებდა, ადკიძებდა,
 ზირჯვარს სწერდა უკვლა მათგანს
 და მაცხოვარს ადიდებდა.

წამოგვიდნენ პატარები
 სინაზულის სიკილითა,
 ტანთ ჩაიკვეს, ეკლესიას
 მიამურეს სირბილითა.

«ქრისტე აღსდგა!» იძახიან —
 მადლსა სწირვენ ძლიერ ღმერთსა;
 ულოცავენ ტოლ-მეგობრებს
 და ჰკოცნიან ერთმანეთსა.

პულია შვიდი.

ქ ვ ე ვ რ ი

ი გ ა ვ ი

ქვევრი ჩიოდა: «რ ა უბედური ვარ, ერთი წამი მოსვენება არა მაქვს, სულ ღვინით ვარ სავსე; ნეტავი ფსკერი (ძირი) გაძვლებინა, სხვა არა მინდა-რა, იქნება მაშინ

ძანცვ გაუნთავისუფლდე».

ქვევრს თხოვნა აუსრულდა: ფსკერი გავარდა, გვერდიც თან გახვდა. რა ნახა ჰატრონმა, ღვინისთვის აღარ გამოდგებო, აიღო და ახლა სამუდამოთ ნაგვით აავსო.

აღ. მირიანაშვილი.

მოთაგაჟა შაიშუნი.

ითამაშე, ითამაშე, ჩემო გო-
 ულხანუმ! კარგათ ასიამოვ-
 ნე ჩვენი მუშტარი!

— ისტუნე, გოულ, ჩა-
 ბუქსე, გოულ, უფრო ბევრ
 ფულს მოგცემენ!

«გოულხანუმიც» სტო-
 და, უვლიდა, ბუქნავდა, ტრია-
 ლებდა სვითქმი გაცურებუ-
 ლი; ხან ჩაქუქდებოდა და
 ჰაშინ თავის ჭუჭყიან კაბის

ბოლოს ფენს ადგამდა და სედა ჯდებოდა.

ეს კაბის ბოლო აღის-ჩითისა იყო, ავლანბარში, ან
 შეიჯან ბასარში შეკერილი. თავის დღეში არ კარეცხილი-
 ეო, რის გამოც ბრტყელი ფოთლები და ევაჯილები ძლივს-
 და ეტეობოდა.

გოულხანუმს (ასე ეძახდენ მოთამაშე ძაიმუნს) ეელზე
 რეინის წვრილი და გრძელი ჯახვი ჰქონდა მობბული და

ერთ ახალგაზდა თათრის ბიჭს ეჭირა ხელში. ეს ბიჭიც მამიუნთან ერთათ, რაც ხალი და ღონე ჰქონდა, წრეს უვლიდა და თან ჯაჭვიან ხელს იქნევდა, რომ მამიუნს თამაშობა არ შეეწევია. ჯაჭვი ხან ასწევდა მალა გოულსანუმს და ხან მიწასე ახეთქებდა. რა მეტი ღონე ჰქონდა, იმასაც უნდა ესტუნა.

— აგრე, გოულ, აგრე! აი უოხად! აი უოხად! ამხევებდა მოთამაშე ბიჭი. მეორე ბიჭი-კი ჭუჭვიან დაირას მალსე აბრახუნებდა და რაღაც ბასრულ სათამაშო ხმას დაჰმღეროდა. საკვირველათ აუოლებდენ უფს მამიუნი და ჰასანა უურბანას დაირის ხმას. როცა ის ჩეარობდა, ესენიც ვარბოდენ და სტოდენ; როცა დაირა ჩუმიდებოდა და ხელ-ნელა ჩეამობდა, ისინიც დაღალულებივით მიკოცავდენ; მიწასე სხდებოდენ და მჯდომიარე ბაყაურათ ოთხსე სტუნავდენ, ხან წელში გამართულები წრეში უვლიდენ, ხელებ-გამლილები და ხან ეირამალა გადადიოდენ.

— აგრე, გოულ, კიდევ გოულ! ხომ არ დაილაღე, გოულ! ეძახის მოდაირე უურბანა მამიუნს. — ჯერ კიდევ, კიდევ! ხომ ხედავ ჯერ ისევ ფულს აგროვებენ.

— კიდევ ცოტა, გოულ კიდევ. კეთილი მუშტარია, მაქარს გაჭმევენ.

— აჭამეთ, კეთილო მუშტრებო, გოულს მაქარი, უფრო კარგათ გასინამოვნებსთ — აჭამეთ! ამბობს უურბანა და თან თავის მოდუნებულ დაირას უბრახუნებს, თითქო დაირის

საქართველოს
ლიტერატურის

ბრალი ეოვილიეოს ესეთი სიჯსე და აქათი სოფლათ კარ-
კარს სეტიბლი.

— აჩუქეთ, კეთილო ხალხნო, კიუღსანუშს ფულები,
სომ სედავთ, კაბა ძველი აჯვან, თვითონაც დაიღალა, აჩუ-
ქეთ ღვთის გულისათვის! ევირის ჭასანა.

ხალხი ძალიან ბევრი მოვიდა. რაც სოფელში წვრილ-
ფეხობა იყო, სულ აქ მოგროვილიყვენ და ერთმანეთს აღარ
აჯლიდენ, ეველას უნდოდა წინ გადასულიყო და ახლოდან
დაენახა ეს კაბიანი მოთამაშე ძაიძენი. ზოგი ბაღლი დაი-
რის ხმაზე თვითონაც სტოდა და ბუქნავდა, ძაიძენს აჯავ-
რებდა. დედაკაცებიც ბლომით იყვენ: ზოგი ცომიანი სე-
ლით გამოქცეულიყო, ზოგს სარგეცხისთვის გაენებებინა თა-
ვი და ჩამოგლეჯილ-ჩამოფლეთილი სეირს უცქეროდა. ზოგს
სახქაროთ აევენებინა აკვნიდან ქორუა ბავში და სეირის
საეურებლათ გამოჭრილიყო. რომლებიც უფრო დარბაის-
ლობაზე სდებდენ თავს, ისინი უფრო ცოტა მოძორებით
იდგენ.

— ქა, აბა რა ნამუსია, რომ ჰირში უვარდებით ძაგ
ხალხსა. აქედან-კი ვეღარ დაინახავთ! ცოტა უკან დადექით,
ჩვენც დავინახოთ რამე. იძახდა ერთი.

— ქა! აღაძინას არა ჭკავს! სულ თორტელ ახნაურს
არა ჭკავს! იძახდა მეორე. და დაიფიცავდა კიდევ, რომ ის
ახნაური ცოტა ძაღლია და ჩონაც აჯვან, თორემ ჰირ-
წავარდნილი ის არისო.

— აბა, მამიუნო, ერთი უსუნდარა ითამაშე, კოდი-
ნება, ქალაქელი ხარ. ეუბნებოდა მესამე.

— იი, ჩაქრი შენცა და შენი კაბაცა! შენმა მსემ მშვე-
ნიერი რამა ხარ მაგ კაბაში! ამბობდა ერთი ბაღლიანი ჩა-
მოხეულ-ჩამოფხრეწილი დედაკაცი, რომელსაც თვითონაც,
ვითომ-და კაბასე, ათასი კონკი ეკერა და თან ქოქოლას
აურიდა საცოდავ მამიუნს.

— რა გეთამაშება, შე საცოდავო, წადი შენ სახლში,
შენმა მსემ ქვეყანა არ გააკვირვო შენი ნიკოეულობით!

* *
*

მხარსე ზარე ავიდებული თათრის ბიჭი ჭასანა მიუძღო-
და წინ მამიუნს და თან სოფელში მოგროვილ შავ ფუ-
ლებს ითვლიდა ჯიბეში. უურბანაც უკან ჩანჩალით მი-
დევდა.

— დმერთმა აამენოს ქვეყანა, არა უჭირს-რა დღევან-
დელ ნაშოვარს, არა ჭასან? გვეუოვა დღესა და სვალ ეგ
გროძები, სხვაც რომ ვეღარა ვიძოვოთ-რა. გიულსანუძ-
საც ვაჭამოთ რამე, თორემ შეიძლება ადვილათ გამოგვეცა-
ლოს სელიდან. რა შეუძლიან, მთელი დღე სვითქი გადას-
დის სტუნვაში და ტრიალში, მერე ამ ზანანაქება სიცხეში.
თუ რამე აუტყდა მაგას, მაშინ შე და შენ ან ისევ დუქნებ-
ში უნდა ვეთრიოთ მშიერ მწუერვალნი, ან სანაკვეებსე ჯდა-

ნები და ჩვრები ვაგროვით აქ სუფთა ჭაერი ძანც არის, სოფელია, უცხო ხალხია, არავინ გვიცნობს, რომ კიდევ ვითხოვით ხოლმე სან-და-სან, არა უძავს-რა, «ჩვენ გიულ-სანუმს ახუქეთ-თქო». ბევრია სოფლათ კეთილი გულისა, თეთრ ფულსაც ბევრი გაიმეტებს.

— თორემ განა-კი ძალიან მესხლისება კარის-კარ თრევა და მუდამ ტანტალი, ან დაირის ბრახაბრუსი და ჩვენი უკე-მური სიძღვრა?! რა გვაქვს სათამაშო ჩვენ ოხრებს, გვისა-რიან რამე?

ფული, ფული, ეკ ოხერი! გიულსანუმსაც იმიტომ ვტანჯავთ და ჩვენც ბოძებივით იმიტომ დავეთრევით ასე, რომ ცოტა რამე მოვაგროვოთ. მერე წვრილმანი ვიყიდოთ და ფული მოვიგოთ. ბოლოს იქნება ალლახმა მოგვხედოს და ერთი საწვრილმანოს დუქანი ჩვენც გავაღოთ. ჩვენც ახალი ტანისამოსი ჩავიცვათ, ჩექმა-გალოში, სუფთათ გა-მოვიდეთ ქუჩაში, ხალხში გავვირიოთ. მერე ვერცხლის ქამ-რები... ვის-და ეხსომება, თუ ჩვენ მაიმუნს ვათამაშებდით! ოჰ, ალლახ! მოგვხედე და გავვიგონე შენს მადლსა!

ჭასანა და ყურბანა რაც ძალი და ღონე ჭქონდათ მი-ჩანჩალებდენ და თან გიულსანუმს მიათრევდენ.

შუა დღე გადასული იყო. მკათათვეში შუადღის უკან უურო ცხელა ხოლმე. მზე უღმობელათ ატერდათ დაღა-ლულ-დაქანცულებს კისრებში. ოფლი წურწურით ჩამოსდი-

ოდან. გიულხანუმს ენა გამოეგდო ძაღლივით და ქაქახებ-
და. მეორე სოფლამდე კიდევ შორი იყო.

— ვიაროთ, ეურბან, ვიაროთ, აუუჩქაროთ ფუნი, ეუბნე-
ბა ჭასანა. ეგები ცოტა მანც ვიშოვოთ რამე იმ სოფელ-
ში, ვასშმისა და საწოლის ფასს სომ ავიღებთ.

— რა ვენა, ჭასან, მე-კი მოგუვები, მაგრამ ეს მაიმუ-
ნი მანბრკოლებს, აღარ მოდის, არ ვიცო, დაიღალა, თუ
აღარა სწადიან, კისერზე მანც შევისვათ.

— კისერზე-კი არა, ანლა ნეტა უბეძიაც არ ჩაისვა!
დაჭკარ, მაგის ეშმაკობა აქამდე როგორ არ გაიგე, არ იცი,
რა ციგანიც არის?!

— ცოტა ხანს კიდევ, გიულ, ეუბნება ეურბანა, აი
მიჰყედით, აქაც ვითამაშოთ და მერე დავისვენოთ, ამაღამ
კარგი ვასშამი ვჭამოთ და დავიძინოთ არსეინათ.

რაკი სოფელს დაუახლოვდენ, რიგ-რიგით გიულხანუ-
მი კისერზე შეისვენს, შეისვენებსო, თქვენ და მერე უფრო
შესძლებს თამაშობასაო. გიულხანუმმა ეურბანას კისერზე
ცოტა დაისვენა და შეღავათი მიეცა. გული გაუგრილდა და
აღარა ქაქახებდა. ძაღლების შიშით მოკრუნსსული იჯდა და
იმათ დანახვასე ეურბანას ეკვროდა.

სოფლის ბაღლები, თითქო ძაღლებმა ლეში გაიგესო,
იქიდანვე აედევნენ უკან და მთელი სროვა შესდგა უსაქმუ-
რი ხალხისა.

— მიირთვი, გიულ, მქარბი! ექახის კეთილი მუშტარბი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

გიულსანუმს და თან მოსრდილ შაქრის ნატყეს აწოდებს.

— რასანია გიულსანუმს წყურვილითა და სიცხით ეელი ამოეწვა და ამოესრანწა, უნდა შაქრით ზირი გაისველოს და მადლობით უშვერს სეღს შაქრისთვის.

— მოიცა, მოიცა, ჯერ შაქრის ჭამის დრო არ არის, უვირის ჭასანა. ეკ შაქარი აქ მომეც, შევინახავ საღამოსთვის. აბა დაუარე!

თან ჯაჭვს სწევს და მაიმუნს ძალის-ძალათ მიათრევს. დაქანცული გიულიც, თუძვა ფენებს ძლივს-ღა მიათრევს, მანც ტრიალებს თავბრუ დასხმული.

სახუქარბი-კი მოდის და მოდის.

სოგი ზურს აწოდებს, სოგი უველს, სოგი შაქარს, ხილს. კანკეიკიანებს ქუდში ჩხაკა-ჩხუკი გაექვს.

— უჰ, აბა რამდენი იძოვა გიულმა! იძახის უურბანა.

— ეგრე, კეთილო ბუშტრებო, ეგრე!

მაგრამ გიულს ხომ ერთი ნატყენი შაქარიც ეყოფოდა, რემ ზირი გაესველა. სული ესუებოდა, ეელში უჭერდა რაღაც, სრიტინებდა, თვალებში უბნელდებოდა, ოფლი წურ-წურით ჩამოსდიოდა. თვალები სისსლით ემსებოდა. ხალხი სულ ანლო და ანლო იწვედა და ჭაერი უფრო და უფრო იხუთებოდა. ნიავი არსაიდან არ მოდიოდა. ცხელოდა! გიული კი თამაშობდა და თამაშობდა!

დაბინდდა. ხალსი ნელ-ნელა დაიშალა. ჭასანა და უურბანა თავის მაიმუნით ერთ საბძელში დაბინავდნ და იქ დაუწვეს დასლს თვლა.

— დემრთმა ააშენოს ქვეყანა, თუ მუდამ დღე ასე ვიმოკვით, ქალაქში სელ-ცარიელები არ დავბრუნდებით, არა უურბან?!

— დიასაც ჭასან! დიასაც! ცოტა გიულსანუმი დაგველალა ძალიან. ისეთია საწყალი, სულ კუნესის. ვაჭამოთ რამე, დაისვენოს სვალისთვის. ჩვენც ვჭამოთ, დავიძინოთ, სვალადრე უნდა ავდგეთ. ვასძამი გიულსანუმსაც უწილეს, მაგრამ იმან შედაც არ დახედა საჭმელს, მსოფლოთ წვალი-კისარბათ სვა.

— მე ვასძამს აღარ შეგვეცილებით! ამბობდნ გიულის ამღვრეული თვალები, თქვენ მიირთვით.

კინწ მოწვევითი გიული იმათ ფესებთან ბსესე მოკრუნსხული დაეგდო და მძიმე-მძიმეთ სუნთქავდა. სული ენუთებოდა და განურებული გული განეთქას უნირებდა.

— ჭამე, რაღა, მე ოხერო, ნასე და! არ მოგპაკდა, მთელი დღე არაფერი გიჭამია? უევირის ჭასანა.

გიულმა ვერ შესძლო იმოტოლა ჯაფა სიცხეში და ახლა ავათმყოფი ბურხანში იყო და კუნესოდა. სულ გათენება ელანდ-

ბოდა, თითქო დღე ბედნიერებას ძოუტანდა რასმეც შეეძინა და რბილი სულ ტკიოდა, გმინავდა და ბორკავდა...

ავერ უცნო სოფელში მივიდენ. ხალხი კალიასავით ირევა. ერთი ქვილ-სივილი და ხმაურობაა. ბაღლები, ბებრები ამათკენ გამორბიან. ავერ ჯახვით ძიათრევს ჭასანა გიულს, უნდა ათამაშოს.

— არ წამოვალ, არა, მოკვდები, ამის მეტი აღარ შემიძლიან! კუნესის გიული. მაგრამ გამგონი ვინ არის!

— მოდი რაღა, შე მუდრეგო, თორემ ავიწვი სურგი!

— ოჰ! ოხ! კუნესის გიული. — დმერთო, მოძკალი, შე დალოცვილო! აღარ მისდევს გიულსანუმი ჭასანას; გასაქცევათ იწევს, უნდა გაიქცეს, წავიდეს იმ თავისუფლების ქვეყანაში, საიდანაც ბოროტმა ვაცებმა ის მოიტაცეს და ამ ტანჯვა-წვალების (ქვეყანაში) მსარეში მოიუვანეს. იწევს გიული, ეწევა ჭასანაც, მაგრამ გიული მანაც იძრობს ეელიდან ჯახვს და მირბის. მირბის, რა მირბის სულ მიფრინავს. აღარაფერი სტკივა, მორჩა, დაღალულობაც დაავიწუდა, ფრთები შეესნა.

მიფრინავს გიული თავის სამშობლოსაკენ, როგორც ფრინველი, მიქქრის, როგორც ქარი, მისცურავს, როგორც ღრუბელი, სულ ცას გავერბა, რომ ბოროტი ჭასანა ვეღარ დაეწიოს.

მიფრინავს გიული თავის დედისკენ, თავის უტეს ტყეებისკენ, თავის ტოლ-ამხანაგებისკენ. თავსე გაღუბრა მწკანით

შემოსილ მინდვრებს და ველებს, თოვლ-ყინულისაგან და
სწეილ მთის ქედებს, მშოთვარე სღვებს, თვალ-შწვდე-
ნელ ხეებს და კლდეებს.

აგერ თავისი სამშობლო ქვეყანაც! თავისუფალია ახლა
გიული, თავისუფალი! აგერ ნათესავები, ძმები, დე-
და!.. ეგვრის გიული დედას მუხუებში, ჰკოცნის დედას, ვე-
ღარ გაძაძარა იმისი აღერსით.

— დედავ, დედავ! შენს მუხუებს ვენაცვალე, რომ კი-
დევ გნახე, დედავ! ჩემო შვირფასო დედავ! სისარულით ტი-
რის, ტირის გიული!

— გიულ, შვილო, შვილო, სად იუავ აქამდე, ვინ გა-
მოგწუნა მაგრე და გამოგნრა, შვილო?! რადანა ჰგევნარ,
შვილო, ეგ კისერი რადანს გადუქლეტია შენთვის და დაუსისხ-
ლიანებია, შვილო? სად იუავ, შვილო, სად შეძლებოდი?!
წავიდეთ, შვილო, ჩვენ ტეეში, წავიდეთ!

მეორე დღეს ბევრი აჯანჯღალეს ჰასანამ და უერბანამ
გიულხანუმი, მაგრამ ვეღარ გამოადვიძეს. ძართლა დედას
წაეევანა!..

თ. რაზიკაშვილი.

სოხბები და კაპბები.

ი გ ა ვ ი

ერთ ჭალის ზირში სოხბები და კაპბები ცხოვრობდნენ. ვარემო მინდვრებში მუდამ წელს დიდძალი ხოდბუნები იხუნებოდა. სოხბებსაც და კაპბებსაც, რასაკვირველია, საკმაო საკვებავი ჰქონდათ. როცა ჭამის დრო მოუვიდოდათ, სღვასავით ძღველვარე უანებში ერთათ გამოიძლებოდნენ და ძმურათ შეექცეოდნენ.

დიდხანს ცხოვრობდნენ ასე ტკბილათ; მათ შორის უსიამოვნობა და განსეთქილება არავის გაეგონა.

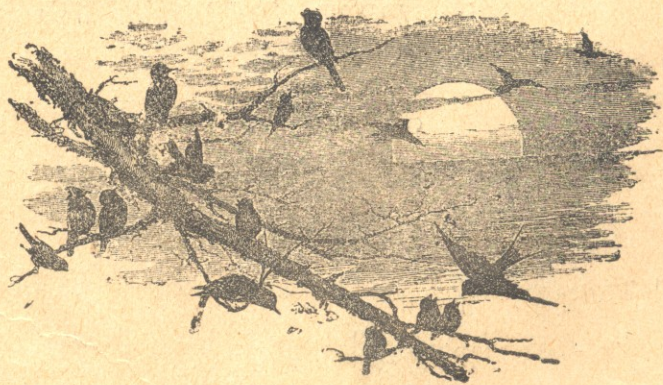
ბოლოს, სოხბებმა ამაუბა დაიწყეს: კეთილი განწყობილება მიატოვეს, ჭალა-მინდვრების მარტო დაჩემება და კაპბების იქიდან გამეკება მოიწადინეს. იუქრეს, იუქრეს და ასეთი ღონე გამოძებნეს: მივიდნენ მელიასთან და თხოვეს: «თუ ჩვენ გვარს არ შეეხები, სამუდამო ლუკმას გავგიჩენთო».

მელიას რა ესარჯებოდა—თანსმობა გამოუცხადა და მოწილობა აღუთქვა. სოხბებმა მელია მთელი ჭალა და-

ტარეს და სათითაოთ უხვეენეს კაკბების ბუდე — ბინადრობა.

მელიამ გამოისოგა სარბლო კაკბები და ძაღე მათ ბოლო მოუღო. მაგრამ, ვაი შენს მტერს! მელიას აღთქმა გადავიწედა: კაკბები რომ გამოელა, ახლა სოსბებს მიჯეოსელი და რა დღე დაადგებოდათ იმ უბედურებს, იმას ნუღარ მკითხავთ.

ალ. მირიანაშვილი.

მიწის მუშა და მიწის შვილები.

(ფრანგული იგავი)

რთი მიწის მუშა იყო დიან მდიდარი. რა იგრძნო სიკვდილის დღე დამიდგაო, შვილები დაიბარა და დაუდგრა: არამც და არამც ჩვენი მამა-პანისეული საძუქიდრო მიწა არ გაჭედოთ, განძი შეკულებს, არ ვიცო, რა ადგილს, მაგრამ თუ ცოტას გაიწვებით თქვენვე იპოვით. მხოლოდ სანით, ბარეთ, ხელ-უხლებელი ადგილი არ დასტოვოთო.

მამა მოკვდა, შვილები საყანეს მიადგენ და ისე კარგათ შეიმუშავეს, რომ წლის დამდეგს მოსავალმა თუ არ იმატა, არ იკლო, მაგრამ დამარსული ფული-კი ვერ იპოვეს. რა იცოდენ, თუ შრომა და კარჯა იგივე ფული იყო?

კლდია.

ლ ო მ ი.

(ე. ლუნკევიჩისა)

ლომს ნადიროთ მეფეს ეძახიან. ვინ
ამოიწიხა ის მეფეთ? ვისსე მოვლო-
ბელობს?— ან სად არის მისი
სამეფო?

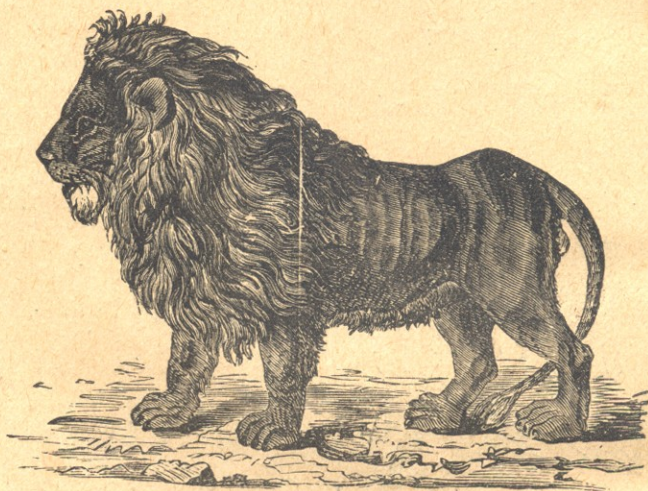
ასოვანი, ლამასი ტანი, მე-
დიდური მისვრა-მოხვრა, კეთილ-

შობილური გონიერი თვალები, ლომს მშვენიერ სანახვ
მსეკათ ჭხდის და ერთი შეხედვითვე კაცი დარწმუნდება, რომ
ლომისათვის მეფის სასელი ტყუილათ არ დაურქმევიათ.
ის თავისი საშინელი ღონით, შეუზავრობით და სიმარჯვით
თავ-სარსა სცემს ეველას. ეოველი სულდგმული მის წინ
შიშით კანკალებს და ამას თვით ლომიც კარგათ გრძნობს.

ლომი დიდი ცხოველი არ არის, მაგრამ ძალიან მა-
გარი აგებულებისაა. ტანი შემოსილი აქვს მოკლე წითელ-
ყითელი ბალნით. ხვად ლომს თავსა და ბეჭებსე ფაფარი
სქლათ აყრია, მუ ლომს-კი ფაფარი არა აქვს და შესედუ-

ლობით ძლიერ წაგავს დიდ კატას. ამბობენ, რომ ღმერთს უწინ ევროპაშიაც შესვდებოდა კაცი, ახლა-კი მარტო აზიასა და აფრიკაში ხედვენ. აფრიკის ღომი უფრო დიდი ტანისაა და ფაფარიც სქელი აქვს, ვიდრე აზიის ცხელ ქვეყნებში მცხოვრებ ღომებს.

ღომი საცხოვრებლათ დაბურულ ტყეს არ ეტანება, ის ირჩევს ბარათ დიდ ბალახიან ან ბუჩქნარ ადგილებს. და ხან-და-ხან მთიან და უდაბნო ადგილებშიც დაბინავდება ხოლმე. ღომს ამხანაგებთან ცხოვრება არ უყვარს და თუ შესვდებით რამდენიმეს ერთათ, ისინი უეჭველია სანადიროთ იქნებიან გამსადებულები.

ღომი ყოველთვის ღამე მიდის სანადიროთ. თუ ახლო-მახლო სადმე შინაური საქონელი შეიგულა, ის ნელ-ნელა ქურდულათ მიეპარება ბაკს და როდესაც მიუახლოვდება ერთ წამს შეჭკრავს კამარას და გადასტება ღობესე.

რასაკვირველია ლომის დანახვასე საქონელს ალიქოთი შეუდგებათ და შიშით კანკალს დაიწეებენ; ლომი ამ დროს სწრაფათ ეცემა ერთ-ერთ ცხოველს ამოიდებს ქვეშ, ჩაუერთის თავის ბასრ ბრჭყალებს და გაგუდულ სბოს ან ძროხას ბურთივით გადაისვრის მინდორზე; ერთ წამში გადმოტება თითონაც, დაავლებს ზირს თავის მსხვერპლს და გაიტაცებს მიუვალ ადგილს, სადაც გუელ-დამშვიდებით შეუდგება ჭამას.

უფრო კარგი სანახავია, როდესაც ლომი გარეულ ცხოველებზე ნადირობს. ხან-და-ხან დღისით, მაგრამ უფრო ხშირათ-კი საღამოთი, როდესაც დიდებული ღამის მნათობი ჩაესვენება და ქვესიერებას ბნელი ფარდა ჩამოეფარება, ჟირაფი, ანტილოპი, გარეული კამეჩი და სხვა ბალახის მყოფელი ზირუტეანი მიემურებიან წყლის დასაღევათ, ლომი ფეხ-აერეფით დაედევნება უკან და ირჩევს ერთ-ერთ მათგანს. ისინი ამას არა გრძნობენ და უშიშრათ განაგრძობენ გზას, ლომსაც ეს უნდა, ისეუწებს და უცებ დაეცემა თავს ნიძანში ამოღებულ მსხვერპლს; შემინებული ზირუტეები გაიფანტებიან, საბრალო მსხვერპლი-კი მოემწეოდება ლომის ბრჭყალებში, ფართხალებს, ცდილობს დაუსხლტეს სელიდან, მაგრამ ამაოთ; ხანგრძლივი ბრძოლისაგან ღონე მიხდილი ეცემა ძირს და ლომის ფეხებ-ქვეშ ლევს სულს. ამ დროს ლომს საშიშარი შესედულობა აქვს: თვალებს აბრია-

ლებს, ძრისხანეთ აქეთ-იქით იუერება და თან შიგნითადაც
ნამაულო ცხოველს.

იმისთანა მძლავრ ცხოველებს, როგორც ძარტო-რქა, სწილო, ბეგმოტი, გარეული ვირი და სხვა მსეულებია, ლომი არ შეეძმის თუ შიძმოდმა ძალიან არ შეაწუსა, რადგანაც სძირათ მათთან ბრძოლა ძვირათ დაუჯდება სოლძე. ლომი უფრო გარეულ თხებსე და წვრილოფესა ცხოველებსე ნადირობს.

ლომს, როცა ხანში შედის ღონე აკლდება და უძლურდება, ამ დროს თხებსაც ერიდება საომრათ და კურდღლებსე, გარეულ ვირთაგებსე ნადირობს. როდესაც ძალსე დაბერდება ძაშინ კაღიებსაც სიამოვნებით მიირთმევს სოლძე.

ლომი ადამიანს არ ერჩის, გხასე რომ შესვდეს თავს-სიანათ გხას უქცევს, ძავრამ თუ მონადირემ დასჭრა, ან გააბრასა ძაშინ სახარლათ დაიდრიალებს, თვალები ცეცხლივით გაუელავებს და ერთ წამსე მონადირეს თავს დაეცემა, ბრჭყალებს უჭერს და გლეჯას დაუწეებს.

ამისთანა მოსისსლე, მძლავრი და მტარვალდი მსეცი, როგორც არის ლომი, ადამიანმა ძაინც დაიმორჩილა. უმჭველია ვინძე თქვენგანს უნახავს სამსეცოდში, დიდ რკინის კაღიებში დამწვედრეული ლომი, ეს მსეცთა ძეფე, რომელიც ადამიანს ისე დაუმორჩილებია, რომ ზატარა ფრინველივით კაღიაში ჭეავს გამომწვედრეული.

— «ლომი, რომელიც არის ძეფე მსეცებისა, მოგვი-

თხრობს ერთი მეცნიერი—ადამიანს ეჩვევა და შინაურ ვი-
რუტუვივით ემორჩილება. ორი წლის განმავლობაში მე-
ვზრდიდი ლომის ლეკვს, და ისე ძაღვ შემეჩვია, რომ და-
კეშილი ძაღვივით უკან დამდევდა, ღამ-ღამობით მოდიო-
და ჩემ ლოგინში და ძელაქუცებოდა, ხან თავკეპსაც იჭერ-
და. ერთხელ ქურდობასე ძალიან დავტუქსე და მას შემდეგ
აღარაფერი მოუხარავს».

ძუ და სხადი ლომი ბუნავს მიუვალ ადგილს იკეთე-
ბენ, დიდ ბალახებში, ან ჯავებში, წელიწადის მასლობლათ, სა-
დაც ძუ ლომი დაერის სოღმე ხან ერთ, ხან ორ და ხან
ექვს ლეკვს. ძუ მუდამ ლეკვებს თან დასდევს, სხადი ლო-
მი-ვი საჭმელს უზიდავს და მტრებს უგერებს. ლეკვები ძლი-
ერ წაავანან კატის კნუტებს; დედას ეთამაშებიან, დასტიან,
ცელქობენ და ხან კატებივით ენავიან. ექვს თავს შემდეგ
ლეკვებს დედა მუძუს აღარ აწოვებს და ამ დროიდან აჩვევს
პატარა ცხოველებსე ნადირობას. სამ წლამდის ეველა დე-
დას ჭკავს, შემდეგ სხადებს ფაფარი ამოსდით, რომელიც
მუდამ წელიწადს უსქელდებათ. მეშვიდე ან მერვე წელს ანე-
ბებენ დედ-მამას თავს და ცალკე დაიწყებენ ცხოვრებას.

მომინაურებული ლომი ცოცხლობს სამოც-და-ათ წლამ-
დე, თავისუფალი-ვი უფრო მეტს. ადამიანის ხელი სძირათ
უმოკლებს ლომს სიცოცხლეს. სადაც ლომები ცხოვრო-
ბენ იქ დიდ სარალს აძლევენ მკვიდრ ხალხს. წარმოიდგი-
ნეთ თქვენ, აფრიკაში, ერთ ქალაქის მასრაში, სამოცმა
ლომმა შესჭამა ათასსე მეტი შინაური საქონელი ორი
წლის განმავლობაში. ამის გულისათვის ადამიანიც, ძალა-

უნებურათ, იგონებს სერსს, რომ ეს საძინელი, ^{ერძინული} ~~საძინელი~~ ^{საძინელი} ბელი მხეცები ამოსწევითოს. ვინც ღონიერი იხ თოფით მიდის ლომსე სანადიროთ. უფრო სძირათ-კი საფრებს იკე-

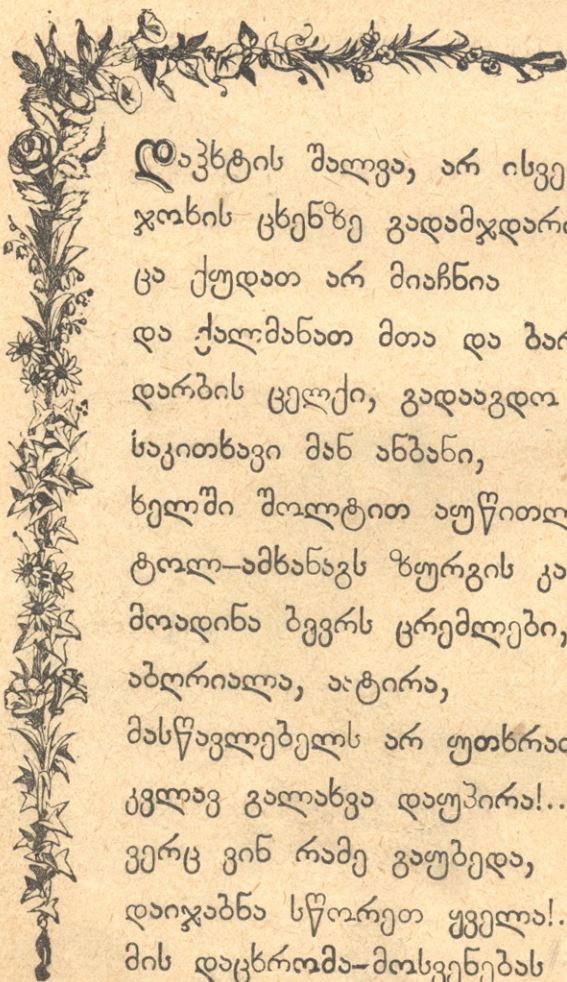
თებენ. მონადირეები ტყეში ან მინდვრათ ამოთხრიან ღრმა ორმოებს და ჭერიან ზედ თხლათ ფიჩხს, ^{პორო-ახლოს} და-

სდებენ მისაცუებელს და თითონ მასლობ ბუჩქებში
 ლებიან. ლომი მიდის აწხენათ, გადივლის სედ და ვარ-
 დება ორმოში. ამ დროს საფრებიდან გამოცვივიან მონა-
 დირები და ცდილობენ ქუებით ან თოფებით მოჰკლან. სოკ-
 ჯერ მონადირე თითონ იძალება ორმოში, იუარებს სევი-
 დან ფოთლებს და უცდის ლომის მძახლოვებას, რომ ეს-
 როლოს და ერთი ტუვით გაკვიროს, ეს ძლიერი მსეცთა
 მუე.

კ. ფრონისპირელი.

ცეცხლი შალვა.

ღაჭხტის შალვა, არ ისვენებს
 ჯოხის ცხენზე გადამჯდარი,
 ცა ქუდათ არ მიაჩნია
 და ქალმანათ მთა და ბარი.
 დარბის ცელქი, გადაავდო
 საკითხავი მან ანბანი,
 ხელში შოლტით აუწითლა
 ტოლ-ამხანავს ზურგის კანი!..
 მოადინა ბევრს ცრემლები,
 აბლრიალა, ატირა,
 მასწავლებელს არ უთხრათო,—
 კვლავ გალახვა დაუპირა!..
 ვერც ვინ რამე ვაუბედა,
 დაიჯაბნა სწორეთ ყველა!..
 მის დაცხრომა-მოსვენებას
 არაფერი არ ეშველა,

სანამ უცბათ ამ სტუნვაში
 იმან ქვას არ წაჰკრა ფეხმა
 და მით ორათ არ შეექნა
 ფეხის ცერი განაჩენი!

„აგაი, დედავ, მიშველეთო!“
 აბღრიალდა სიმწარისგან,
 მაგრამ შევლას, შემწეობას
 არ ელოდა არვისგან,
 რადგან თვის ტოლ-ამხანაგთან
 იყო ის პირ-გამტურული
 და გასწვევითა მან იმათთან
 მთლათ კავშირი მეგობრული!

რაც რომ მისგან ხვდებოდა მათ,
 მისმავ თავმა ის აწვნია!..

რატომ, შალვაავ, სხვისი ტკენა
 შენ არაფრათ მიგაჩნია?!..

დ. თომაშვილი.

მელიას თავ-გადასასვლი.

(ზ ლ ა პ ა რ ი)

თავი IV

ასახლეში გავარდა სმა — რომ თვით მელიას უნებების გამოცხადდეს წინაშე მეუისაო და დიდი, თუ პატარა გამოსულიყო გარეთ კუდიანის სანახავათ.

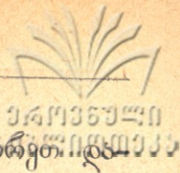
იგი მსნეთა და უშიშრათ გამოიუურებოდა; მოახიჯებდა ამაყათ და ისე რწინდულათ ეჭირა თავი თითქო აქ არაფერია, თითქო არაფერში იყოს დამნაშავეო. როგორც იყო წარსდგა იგი წინაშე მეუისა. სასესე სიმშვიდე ემხნეოდა.

— ჩემო იმედო! — დაიწყო მელიამ და მოხდენილათ მოინარა თავი. — ეოვლად შემძლებელო, უძლიერესო ბატონო! თქვენ როგორც მამაცობით და ისე კეთილშობილობითაც ეველასე მძღლა სდგესართ დიდებულთა შორის და სწორეთ ეს გარემოება მძიძულებს მოგმართათ თქვენ უძორჩილესი თხოვნით — მოისმინათ და გაიგონათ ჩემი უკა-

ქართული
მასწავლებელი

ნასკნელი სიტყვა. მით უფრო გაბედვით ვამბობ განაც ვგრძნობ, რომ ჩემსე ერთგული ემა, შეუსუიღველი და თავ-დადებული თქვენს სამეფოში ერთი-ორი არ მოგეზობათ. აი სწორეთ ეს არის მისესი იმ შურისძიებისა და დვენისა, რომელნიც მოძარბოულია ჩემდამი თქვენი კარის კაცებისაგან. ვერ მოუნელებიათ იმათ ჩემი ისეთი ერგულობა და თავ-დადება და ცდილობენ როგორმე თქვენ გული აგაურვეინონ ჩემსე და მე გამწირონ. თქვენ რომ უური დაგკდოთ ვველა ჩემს შესახებ გავრცელებული ჭორებისათვის, თქვენს მოწყალებას აქამდისაც მოვაკლდებოდი. მაგრამ თქვენ მართლ-მოუვარე არსება ბრძანდებით. ყოველი სიტყვა აწონილ-დაწონილი გაქვთ, თქვენი ბედნიერი უურით ისმენთ მოჩივარსაც და ჰასუსისძებელსაც. დეე, იშურისძიონ, ღობე-უორეს მოედვენ, მე არაფრისა მეძინიან, რადგან ალაღმართალი ვდგევარ თქვენს წინაშე და დარწმუნებულიცა ვარ, რომ თქვენი დიდებულება არ გასწიწავს თქვენ უმორჩილესს და ერთგულ ემასა და მონას...

— სმა, კრინტი!!.. შეუევირა განრისხებულმა ლომმა. — მაგითი შენ ფონს ვეღარ გახვალ, შენი თავის მოკატუნება და ძლიქვი ენა ვეღარ დაგიხსნის... შენი სიბოროტე აღემატება ვველა ბიწიერებას, ვისგანმე როდისმე ჩადენილს და სიკვდილით სასჯელს ვეღარსად წაუხვალ. შენ რა უფლებით უარ-ჰყავი ჩემი სიტყვა, ჩემი ბრძანება? რათ დაარღვიე მშვიდობა და მძობა, ჩემმიერ გამოცხადებული მხეც-

თა და ფრინველთა შორის? აბა, შეჭხედე ამ მწარეთა და ღონებულს და დამძარებულ ძამალს, რათა ტირის იგი? მოიგონე, ცბიერო ავაზაკო და მივე წასუსნი. ვინ მიაყენა შეურაცხება ჩემს დიდებულ შიკრიკებს?.. ბოხვერა რის ვაი-ვაგლახით გადავარჩინეთ სიკვდილს, და კატა სომ დღესაც ლოგინათ არის ჩავარდნილი შენი ვერბობით... და რამდენი სხვა — ვინ მოთვლის შენს თინებსა და ამბებს; და დღესა მთხოვ მოგისმინო და შევიწინარო კიდევ? არა, არა, შენ თავს ვერაფრით გაიმართლებ და დაისჯები კიდევ თანახმად შენი სიბოროტისა.

— დიდებულო მეფევე! — უწასუსხა შელიამ. მე სრულიად დანაშაულობა არა მიმიძღვის — რა მათ შესასებ. ბოხვერამ თვითონ ინება თომას საფუტვრეში გადაბრძანება, ეველაფერი მიუნგრვი-მოუნგრია და ამას ვლესები რათა ანატეებდენ და კარგები ურტყეს. აბა რა ჩემი ბრალია! თქვენ კარგათ მოკესსენებათ მაგისი ძალა და ღონე, განა არ შეეძლო ვაქცობა გამოეჩინა და არ გაელახვებისა თავი ვიღაც წირზლიან დედაკაცებისთვის?.. ახლა ციცუნიასედაც მოგანსენებთ. რა სიამოვნებით მივიღე იგი! რა მანძინძლობა გავუწიე, მაგრამ კიდევ თავისი არ დაიძალა, შეიწარა ემძაკი სხვის სახლში საქურდლათ და ამ ავაზაკობისთვის კარგათ მითეთქვეს. მე აქ რა შუაში ვარ, ერთი მიბრძინეთ, დიდებულო მეფევე! ეველაფერი მაგათი ღირ-მუცლობისა და სისულელის ბრალია და სხვა არაფრისა. მე-კი რაცა გნებაჲ-

დეთ ის მიუავით; დამტანჯეთ, მაწამეთ, ჯვარს-მაცუთ, რისა არ შეშინიან, რადგანაც გული მართალი მსჯეს და სიმართლისათვის ეველაფერს ავიტან.

ამ დროს გამოჩნდენ სხვა მოძვირებუც: კატა, დათვი, მგელი, კურდღელი, ცუგუბ, კიკინა თხა თავისი ძეუდლით, ძროხა, ცხენი. ამათ მოჰყვენ: ირემი, წავი, კვერნა, ბაჭია, მოფრინდა ასიდაც (цапля) და ეელ-მოღერებული წერო, გარეული ბატი და ჭროდა იხვიც და მრავალნი სხვებიც, ვის წინამეტვი მელიას რაიმე დანაშაულობა მიუძღოდა. აქვე გულ-საკლავათ ქვითქვითებდა საცოდავი ძმალი თავისი ობლებით, ატყდა საშინელი ჩივილი და მითქმა-მოთქმა მელიას ავასაკობასე. მაგრამ შეჩვენებული მეტის-მეტათ მშვიდობიანათ იდგა და შუბლს ძირს არ იხრებდა. მარტო საჭირო იყო, რომ ღაზარაკი დაეწყო — თავის მჭერ-მეტყველებით და ძლიევი ერთ აოცებდა და აკვირებდა ეველას. ეს ეველაფერს უარ-ყოფდა, ეველაფერში იმართლებდა თავს. საჭირო იყო მხოლოდ ამის სიტყვისთვის დაგეგდოთ ეური, რომ დარწმუნებულიყავით, ეველა მაგასთან სტყუის და ტყუილ-უბრალოთ ცილსა სწამებსო. მაგრამ საქმე იმაში იყო, რომ ამას ეურს აღარავინ უკდებდა, ამისი აღარავინ არაფერი სჯეროდა. საბჭომ დაადგინა მელიის ჩამოსწრობა. დარწმუნდა მელია, რომ მჭერმეტყველობამაც ვერა უშველა-რ. ცოტა არ იყოს დაკვიდონდა და ნაცრის ფერმა გადაჰგრა მის

საქართველოს
საქართველოს

ბრწეინვაღლე სასეს. თვით ლომი აბრძანდა სამეფო ტანტყე. მელას თვალ-წინ წარმოუდგა დასამტკირებელი და სამინელი ბოლო. გააკავეს იგი და გამოიყვანეს სასახლიდან. მისი მეგობრების მწუნარებას სასღვარი არ ჰქონდა. მახვმა, მანჭია მაიმუნმა და მელიის სხვა ძრავალ მეგობართ ბუს-ღუნით მოისმინეს განახენი და დასტოვეს სასახლე. მეფე ძალიან სწუხდა, რომ ამდენი ერთგულნი სტოკებდენ მას.

ჩვენი ტუხა, ციცუნია და ბოხვერა-კი ამ დროს დიდ ფატი-ფუტი ბრძანდებოდენ, დიდ მსადებაში. ამათ გაიყვანეს ტუვე ერთ მინდორში, სადაც სასწრაფელს კიდევაც მოემსადებინათ

— მოიგონეთ, მეგობრებო, შეურაცხებანი ამ გარე-წარისვან. აბა, თუ გადახდაა, ახლა გადაუხადოთ. მოიგონე, ბოხვერა, რა საქმე დაგმართა ამ შეჩვენებულმა. ახლაც-კი ეკელას საღაპარაკო თქვენა ბრძანდებით. თვალი არ მოაშორეთ ამ წეულს, სელიდან არსად გაგვისსლტეს, თორემ ჩვენი საქმე წასული იქნება, ღაპარაკობდა ციცუნია და გამარჯვების ნიშნათ უღვაძებებს ათამაშებდა.

— რა საჭიროა ამდენი ღაპარაკი, თქვა მკელმა. მომეცით ახლაც თოკი და ისე შევბოჭავ, რომ აქვე სული გაანთხიოს.

მელიას ესმოდა ეს სიტყვები და სიბრახისავან კანკალი მოსდიოდა;— ვხედავ, ვხედავ, თუ თქვენ რანაირათ გე-

ჯავრებით, სიჩუძის შემდეგ წარმოთქვა მელიამ, — გინდათ ჩქარა ბოლო მომიღოთ და საქმის დაწყება-ეი ვერ მოგიხერხებიათ. აბა ერთი შეეკითხეთ ემაგ უტვინო ციცუნისა და ეგ გასწავლით საქმე როგორ დაიწყოთ — ეგ ხომ ერთხელ არა უოფილხ ჩამოკიდებული ბაწრით ამბარში. და თქვენ ბანჯგლიანო ბოსვერავ და შენ ზირ-მერბლო ტუხავ, ძალიან მოწადინებული ხარო ჩქარა ბოლო მომიღოთ, ძაგრამ ამას თქვენ ვერ მოესწრებით, ვერ გაინარებთ ჩემი უბედურობით.

ძალე ლომიჯ მობრძანდა თავის დედოფლით და ამალით. დადგა უკანასკნელი ჟამი მელიასი. გარეწარი ფიქრმა წაიღო. «აქ აღარა სუძობენ, ახლოვდება ჟამი დასასრულისა, ეველა უბედურება მე თავს დამატხეს. საშიშ მდგომარეობაში ვიმყოფები, მეფეა განრისხებული ჩემსე და მეგობრებმაჲც უნუგეშოთ დამტოვეს; მტრებიც მეტის მეტი მეუბრალებელნი და მძლავრები მეჯანან; ახლა ერთი სანატრელი ის-ღა დამჩენია, რომ ნება მომცენ ხმის ამოდებისა და მაშინ მე ვიცი, ფიქრობდა თავის თავათ მელია.

აი აიუვანეს კიდევ კიბესე — მელიამ უკანასკნელათ გადაავლო თვალი იქ მყოფთ და ხმა ძაღლა დაიწყო ლანანრაკი:

— მე ახლა საშუელი აღარა მაქვს-რა, სიკვდილი მოახლოებულია. უკანასკნელათ ერთი სათხოვარი მაქვს, მომეცით ნება, ვინემ კიდევ ზირში სული მიღვას, ერთ რამე-

ში გამოგიტყდეთ, რომ ბრალი არავის დაგატყდეთ. ჩემი სიკვდილის შემდეგ. ეს აღსარება შეესება იმისთანა საქმეს, რომელიც ერთათ ერთმა მე ჩავიდინე. ამითი სხვებსაც დაიხსნით ბრალისაგან და ჩემ სულსაც შელავათს მისცემთ სიკვდილის ქაშს.

ბევრს კიდევ შეეცოდა ეს ავახავი.

— დეე, თქვას—დაიგრიბლას ბრბომ, თხოვნა უბრბლოა და შესაწუნარებელიც, რადგანაც მისი აღსასრული თან-და-თან ახლოვდება.

ლოძმა დასტური დასცა. მელიას სინარულით გული აუთამაშდა. მიეცა იმედი თავის დახსნისა.

— ამ კრებაზე, მკონი, არავინ უნდა მოინათვებოდეს, რომ ჩემგან რაიმე არ გადახდენოდეს, შემკრთალი ხმით დაიწყო კუდამ.— მე არავინ არ დამისოგავს — არც ბატი, არც ქათამი, არც ციკანი და არც იხვი. ხან-და-ხან იმდენი ნანადირევი შემიგროვებია, რომ ჭამის თავი აღარ მქონია და მიწაში ჩამიფლავს. აი ერთხელაც სამთარში გავიჯანი მგელი; დაუმეგობრდით და შევუიყუეთ ერთმანეთს ნამოჯნის შუახე გაყოფა. სამწუნაროთ ამ მეგობრობას ჩემთვის სარბლის მეტი არა მოუტანია-რა. არას დროს არ მიმიღია ჩემი კერძი, ანა გაუძამლარ მგელს და ამის შვილებს რა გადარჩებოდათ! ხან-და-ხან მკალს თუ მიწილადებდენ ხოლმე და ამასაც იშვიათათ, მაგრამ მე შიშმილისა არ შემინოდა, რადგანაც სახინა მქონდა დაუღული ერთ საიდუმლო ადგილას.

თარგმანი
მ. ჯ. ჯ. ჯ.

ისიც საკმარისი იყო ჩემთვის. იმოდენა ოქროსა და ვერცხლს შვიდი ურემიც ვერ აუვიდოდა...

ლომმა სიტყვა განწვევტინა.

— საიდან შეიძინე ეგ სიმდიდრე?

— ამ საიდუმლოს თქვენს დიდებულობას არ დავუძალავ, უბასუნა ცბიერმა. — ან რაღა საჭიროა იგი ჩემთვის; საიქიოს სომ არ გავიყოლიებ იმ ძვირფას განძს, ეს სასინა განსლავთ მოპარული. მრავალთ განიხრახეს თქვენი სიკვდილი, დიდებულო მეფევე, და იმ წუთში ის სასინა რომ არ მომეპარა, ახლა თქვენ ცოცხალი აღარ იქნებოდით. ამ განძსე იყო დამოკიდებული თქვენი სიცოცხლე და დღეგრძელობა. სასინა მოვპარე მე ძამახემს. საწყაღმა ბერიკაცმა დარდისაგან უდროყოთ დალია სული, მაგრამ ამ ჩემმა საქციელმა თქვენ-კი დაგისსნათ უსათუო განსაცდელი-საგან.

დედოფალი კანკალით და შეშოთებით ისმენდა ამ უცნაურ ამბავს სასინასე, დალატსე და ქმრის მოსალოდნელ სიკვდილსე. დიდებულ ლომსაც დაეტუო ადელეგება.

— ჩამოდი ძირს ძაგ კიბიდან და მოდი ჩემთან ახლო. მე მსურს შენგან ვეველაფერი დაწვრილებით შევიტუო და ესეც იცოდე, გარეწარო, რომ შენ ნათქვამში იოტისოდენა ტყუილი არ უნდა ერიოს.

მელიას სინარულით გული აუჩქროლდა; დაებადა ეძმაკს დასსნის იმედი, თუძცა თავის სულის მღვდომარეობა

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ანავის არ შეამჩნევინა. ჩამობრძანდა იგი ხელ-ხელა კიბი-
დენ მტრების სავალალოთ და მიუხსლოვდა ლომსა და დე-
დოფანს. «ასლა მე კარგი დრო დამიდება, რომ მეფე-დედოფლის
გული მოვიგო და მათთან ჩემი ბოროტი მტრები გავაძავო,
ცილი დაეწამო, დავაბესლო და მე-კი თავი დავისწნაო, ფიქ-
რობდა ემძაკი. იმდენს ტყუილებს დაუხსლი, რომ ყველა
ბრძსხე მოდიოდეს. სწორეთ რომ მოულოდნელი ბედნი-
ერება მეწვიან, ბედმა გამიღიმა!

— გვიანმე დაწვრილებით, რაში გამოიხატებოდა ის
შეთქმულობა, ჰკითხა მელიას დედოფალმა.

— დიდის სიამოვნებით, უნასუსა ცბიერმა. ასლა ჩემ-
თვის სულ ერთია, საცაა უნდა მოჰკვდეს, ჩემი დახსნა შე-
უძლებელია და აბა, რიღასთვის დაუმალო, რისთვის შევა-
წუსო ისედაც დატანჯული ჩემი სული. ეს ხომ ჩემი ძსრივ
სისულელე იქნებოდა.! ის ძირჩევიან გულ-წრფელათ ვამ-
ლაფერი აღვიარო, სულს სიმძვიდე მივცე; თუძცა-კი ბევ-
რი ჩემიანი და შეგობარი გაებმის ამ ქსელში, მაგრამ რა
ვუყო? კარგათ მოგესხენებათ რა ძნელია სიკვდილის ქაძს
რომ გაწუსებდეს რამე.

ამ სიტყვებმა მეფესე ძალიან იმოქმედეს, იგი დაჯავრი-
ანდა და მწარე ფიქრებმა შეინერეს მისი დიდებულება.

— ძაძ ძართალია, რასაც შენ ლაპარაკობ? შევეითხა
ლომი.

— ჰემძარიტათ, რომ მე დიდი, დიდი ცოდვიანი ვარ, ძავ-

რამ ახლა მართლს მოგახსენებთ. ან რა სასარგებლოა ახლა ჩემთვის ტყუილის მოხსენება — ამითი სომ სულ მთლათ დაუღუპავ ჩემს ცოდვილს სულს. — ახლა სომ მე უნდა ჩამომხარხონ და სიკვდილის წინ ტყუილს არ ვიტყვი, არა! სიცრუე მე კეთილს არ დამაყრის. თქვა გარეწარმა მისუსტებული ხმით და დაიწყო ტირილი.

— მეცოდება საწყალი, თქვა შეშოთებულმა დედოფალმა. — მისი ღანჯარაკი ისეთ შესანიშნავ საქმეს შეესება, რომ მისი მოუსმენლობა კარგს არას დაგვაყრის. დეე, გაჩუმიდეს უველს და მელიამ უველას წინაშე გვიამბოს ეგ შესანიშნავი საიდუმლება.

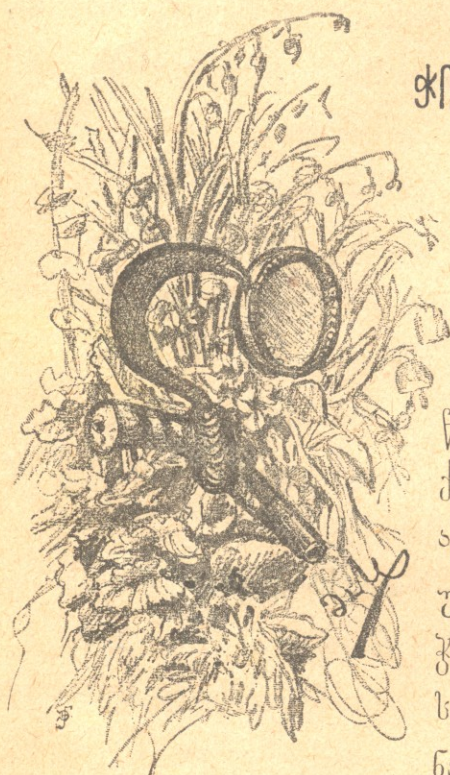
მეფემ გასცა ბრძანება და სასოგადოებაში სიჩუმე ჩამოვარდა.

— თუძცა-კი მე წერილობითი საბუთები და სიგელები არ მიჭირავს ხელში, მაგრამ ჩემმიერ მოთხრობილი სრული ჭეშმარიტება გასლავსთ. მე თქვენ ვიამბობთ შესანიშნავ ამბავს და ნურას უკაცრავათ თუ ვისმე კუდი მოეწვის ამ ნაამბობით.

აღ. ნათაძე.

(შემდეგი იქნება)

ჭიანჭველთა ლაშქარი

იღ-მარწვის უკანასკნელი კვირის ოთხშაბათია, საღამოსანი. სოფელ გორიანის წვრილ-ფენობა დიდ ალიაქოთშია. მეტადრე გოგოები აჭირვებენ საქმეს თავისის მოუსვენრობით, ფატი-ფუტით; ჭიანჭველთა სამხადისისთვის სინარულით ფესვე აღარ სდგანან.

— მამილოჯან, ერთი იღლია თივა ჩამოგვიყარე სათვიდან, ეღრიჯება პატარა ნუშო მამას. — ჩვენებიანთ ერთი ურეძი ულო ჭიანჭველთა მენახული დღეისათვის, მთელი ღამე რო ენთოთ ჭიანჭველთა, არ გაუქრებათ! ისმის ერთ კარებზე.

— აქეთ მოიტა, აქეთ! აი ამ სწორე ალაგზე დაჭერე, წიკვინებს ნატო მეორე კარმიდანოზე და ჩონის კალთით ეწევა თავის მამა საქალს, რომელიც კარგა დიდი თივის კა-

ნით მძიმეთ მოახიჯებს საბძლის ბოლოდან, სადაც დედ-
მამის სუმათ, საბძლის სასურავს დაამრო თითო-თითო ბღუ-
ჯობით თივა და დღეისთვის მთელი მოსაკიდი შეჭკრა.

— შვილო, ბაკიდან მოშორებით დანთეთ, ღობეს არ
წაუკიდოთ. ეუბნება მართა გორონიანის ძამასასლისის ცო-
ლი თავის აფორიაქებულს გოგო-ბიჭებს. — წუნარათ, დამშვიდ-
დით, თქვე ლაწირაკებო, რასე გადაირიეთ! ერთი უბედურე-
ბა არა მოახდინოთ-რა! ცეცხლთან თამაში სუძრობა-კი ნუ
გკონიათ! შარძან არ იყო ნოსამიანთ მარანი სულ გადიწვა
ჭიაკოკონის ნაწერწვალთ.

— არა დედილო, არა, ნუ გეძინიან. შენ შინ წადი,
ჩვენ არაფერს გავაფუჭებთ, ყველაფერს გავუფრთხილდებით
და ქვიღ-ნივილით, საწნარით აგროვებენ ერთ ალაგას
რამდენიმე ბიჭისგან მოტანილ თითო იღლია ჩაღა-ბულას,
მართას გოგოები.

— რო იცოდე, თედო, ეუბნება ერთი მოხდილი ახალ-
გასდა გლეხი სოფლის გსასე მიძავალ ამხანაგს, გონგ-
ლაძიანთ ბიჭებს რა უქნიათ: ერთი სამნე ურემი გამძარი
ეკალი მოუტანიათ ჭალიდან და სოფლის მოედანსე აწირე-
ბენ ჭიაკოკონის დანთებას. სოფლის მოხდილი ბიჭები უნ-
და გაჯიბრდნენ და ვინც უფრო დიდ ცეცხლსე გადასტება
აღდგომის წითელ სელსახოცს მოახვევენ ეელსე.

— აბა გონგლაძიანთ გიგუას ვინ აჯობებს, სამ ნაბად-

სე სტება და იმისთანა რა ჭიაკოკონა უნდა იუკეს, რომ ის ვერ გადასტეს. მიუგო თედომ.

— შენ-კი არ გაჯიბრდები? შეეკითხა ამხანაგი.

— რატომ, მაგრამ... იმოდენა ხალხში რო ავკდე?.. სირცხვილია. კიეინას დამიკრამენ!..

— ჭიაკოკონასე სომ მანც უნდა გადასტე სადმე და რა გენადგლება გამოსცადო, «ცდა ბედის მონასევერეაო» იტყვიან ბერიკაცები. არ ეშვებოდა თედოს ამხანაგი.

— ჰო და! სლასუნით დეთანსმა თედო ამხანაგს და ზირი მიიბრუნა სოფლის მეიდნისკენ, სადაც უშველებელ ძეძვის გორას თავს ევლებოდნენ ვაკეაყები.

კარგა შებინდა. მთელი სოფელი ბურუსშია განვეული. აქ-იქ კარ-მიდამოებსე აწრიალდა ცეცხლები, გონგლადიანთ ძეძვძაც დაიწყო ტკრუტუნი. სლანრული შესედულობა მიიღო ჩვეულებრივ უფერულმა და დატაკმა გოროსიანმა. მთელი არე-მარე თივის ალით არის გაბრწინვალებული: ძველი ქოხმასები, ჭუჭყიანი ბაკები, ნასევაზრსე მინგრეული სის ჭდეული ვრდოები, წენელის საბძლები, ფარესები ოქროს მოვარაუებულ ჯადოქრულ სასასლეებს დეეკვანენ. ცეცხლებთან აუარებელი ხალხი ტრიალებს, სმაურობს, წიოკობს, ხარხარებს. «აღული კუდიანებსა», «აღული კუდიანებსა» გაისმის ყოველ კუთხიდან და დაკარწასებული გოგო-ბიჭები გამძაგებით ასტებან აწრიალებულ თივის გორებს.

— მეც მინდა ჭიაკოკონასე გადახტომა! დაჯიხებით
თხოულობს ჰატარა დოდო. — მეც მინდა...

— არ შეიძლება, კეთაუვანე, ფესები გაგესვრება, გაია-
ლები, შეიძლება ცუცსლშიც ჩავარდე. სომ სედავ ჭინკები-
ვით ირევიან ერთმანეთში, ერთმანეთს რო დეეჯასნენ შივ
შუაგულ ცუცსლში ჩასცვივიან. ამოშმინებს გამდელი ჰატარა
დოდოს, რომელიც სოფლის ჰირ-და-ჰირ, ჰატარა სევის
გაღმა ბატონიანთ ბალკონსე გადმოდგარა და ამ განირად-
ნებულ სოფელს გადმოჰქურებს.

— მინდა, მინდა... ჭირვეულად ანარტუენებს ფესებს
განებევრებული ჰატარა და სცდილობს გამდელს ხელიდან
გაუსხლტეს.

— მოიცა, დედას ვკითხოთ, თუ ნებას მოგვცემს, წა-
გოუვან.

— მინდა გესმის, მინდა, მეც მინდა გადავხტე ჭიაკო-
კონასე, უფრო და უფრო ჭირვეულობს ჰატარა ნებიერი.

— წავიდეთ, დედა არ გაჯავრდება, წავიდეთ... აი იქ მინდა, აი
ახლო რო ცუცსლი მოჩანს. სედავ რამდენი ჰატარა ქალები
სტუნაობენ, ევირიან... იცინიან, ერთმანეთს უსწრობენ...

— შენ იმათში ჩარევა არ შეეშვენის, ისინი გლენის
შვილები არიან. შენ მორთულობა გაგესვრება, გაჭუჭყიან-
დება, ბრიყვათ მოგექცვიან, ხელსა გკვრენ... თავის ჭკუაში
ვითომ არიგებს დოდოს შეუგნებელი გამდელი.

ჭიაკოკონა თანდათან ცხოველდება, სოფელში, სინარე-

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ლის უიჟინი თანდათან ძლიერდება. ჰატარებს ღრღუნს
ჩვერივნენ. ჰატარძლები მოკრძალებით, მაგრამ ბავშურის გა-
ტაცებით ჰსტიან ცუცხლსე, ხან-და-ხან ბებური, დარბაისე-
ლი დედამთილებიც აბიჯებენ ჰიაკოკონას: ეველას უნდა
რომ ჩვეულებას არ უღალატოს და ალსე გადაბიჯებით
თავისი ეშმაკი ცუცხლში ჩასწვას, ჩაბუგოს *).

რვა წლის ჰატარა დოდო ედიშერანთ ოჯახის ერთად
ერთი მემკვიდრეა და მასთან მშენიერი ბავშვი: თეთრ-წითე-
ლი, თმა-ხუჭუჭა, ქუქუნა თვალებით, ალისფერი მარჯნის
მაგვარი ტუჩებით და იადონივით სმა წკრიალა, დედის,
ბებიის, მამიდების სათაუჯანებელია. ეველა ამთვანი უაღერ-
სებს, უფთხილდება, თავს ევლებს, შუწუვეტლივ შვაქებს
დოდოს სილამაზეს, სიტურფეს. ეოველი იმისი სურვილი,
ეოველი იმისი ბრძანება დაუუონებლივ კმაყოფილდება. დო-
დოს აძლევენ განა თუ მარტო იმას რაც ესაჭიროება, რა-
საც მოითხოვს, არა, თავს აურიან, ავსებენ, აძალებენ ჰამას,
სმას, თამაშობას. აუარებელი სათამაშოები უერიან გარშემო
და ამტვრევს, ამსხვრევს რასაც-კი მოისურვებს.

მოსამსახურეებიც ბატონების მიბაძვით, რასაკვირველია,

*) სოფლთ გავრცელებულია ცრუ-მორწმუნოება, კითომ ეველა კაცს
ეშმაკი ჰეს დაბატონებულად და დიდ ოთხშაბათს ჰიაკოკონაში უნდა
ჩააგდოს.

ხელს უწყობენ ჰატარას გადაჭარბებულ ნებოვრობას, თვით ნებობას.

აი ახლაც ნენე კამდელი, თუმცა იცის რო ქალბატონები გაუწერებინან ბავშვის სოფელში გაყვანას, უარს ვერ ეუბნება, მით უფრო, რომ თითონაც სული მისდის ჭიაკოკონასე გადასტეს და მოახლოვებულ მესობლის კარებზე მიჰყავს.

ბატონიანთ «ენიაქნას» მოწიწებით ჩამოეცაღნენ ჭიაკოკონიდან გოგო-ბიჭები; ეველამ იმას დაუთმო გადასტომის ჰირველობა. დოდო-კი გაუბედავით სდგას ცეცხლის წინ და ვერ მოუსწრებია გადასტომა. რადაც კამოურკვეველი შიში უკრავს ფეხებს. სხვა ბავშვები-კი მოუთმენლად ელოდებიან; სუეველას ფეხები უცბუყავს, სუეველას მარჯვენა ფეხი წინ წადგმული აქვს, რომ თავადის ქალს უკან ის ჰირველი გაჰყვეს და გააგრძოს სასიამოვნო დროს გატარება. დოდო-კი გადასტომას ვერ ბედავს.

— გადასტი, რაღა, ნუ გეშინიან, უკანიდან წასწურულებს ნენე. გადასტი, ამოდენა ხალხი შენ გელოდება.

— დამაცა... არა ბავშურის ბრძანებლობით შეუტია ჰატარამ კამდელს და საუვედურით გადასედა.

— გადასტი, გადასტი... სთავასობენ დოდოს გოგოები.

— გადასტი, ბატონიშვილო, მოწიწებით ამხნევებენ დედაჯაჭები.

დოდო-კი ამრესილი სდგას განადებულ ცეცხლის წინ და ალოდინებს ამოდენა გოგო-ბიჭებს.

თარგმანი

— გადანტი რაღა! მოუთმენლად შეჭვირიან ვაჭარს, რომ და მოუთმელობისაგან აღელვებულმა ოდნავ მუჯღლე-გუნიც წაჭკობ «ენიანას»; წინ წადგა გაბედულათ, კაბის კალთები აიწია, წელში წაისარა, «აღული კუდიანებსო» მსიარულათ შესძახა და ის იყო სკუბი უნდა ექნა და ცეცხლს გადავლებოდა თავს, რომ განრისხებულმა დოდომ ხელი წაჭკობ და ბავშვი შუაგულ, გაუარვარებულ ცეცხლში ჩააგდო.

— ვაი, ვაი! გაისმა გარშემო. ხალხი აირიგ-დაირია. ერთმანეთის წახედვით შველა ვერავინ მოახერხა. მარო-კი საშინლათ წიოდა, იმის გაწეწილ თმას ჭიაკოკონის ბალახივით ჰრიალი გაჭკონდა, ხელები ცეცხლის ნაღვერდებში ჭკონდა წაფლული, ტანისამოსსე ბოლი ასდიოდა.

— ვაი დედანსა, შვილო! საშინლათ შეჭკივლა მაროს დედამ, რომელიც ხალხის ხმაურებასე სახლიდან გამოვარდა და გააფთრებული არწივივით დასტაცა ხელი თავის საევა-რელს ბაღს და ცეცხლიდან მალლა აიტაცა. საჩქაროთ თავის კაბის კალთა გადააფარა და წამსე ცეცხლ მოკიდებულ თმა გაუქრო; მერე-კი მღელვარებით დასუსტებული ძირს დეეშვა და გულში ჩაერული შვილით გულს შემოეყარა.

— არიქა წუხლი, ძმარი, კართოფილი, სიმინდის ფქვილი, აბლაბუდა... ევიროდნენ მთელი სოფლის დედაკაცები, რომელნიც ერთ წამსე აქ შეიყარნენ და ცდილობდნენ გულ-შემოყრილ დედა-შვილისათვის ენუგეშნათ.

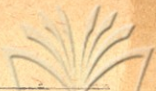
მაროს დედა ძაღვ მობრუნდა, გონს ძაღვ მოვიდა, მაგრამ ვაი იმის მობრუნებას. სიმწარით მთლათ ცასცასებდა. მარო თვალებ-დახუჭული უგონოთ იღო დედის კალთაში და საშინლათ გმინავდა. სასწესე მამაკვდინებელი ტანჯვა ესტებოდა, მთელი ტანით თრთოდა...

— ვაიმე, შვილო! თავში ხელის ცემით იმეორებდა მაროს დედა, ვაიმე...ე...ე. მიშველეთ ქრისტიანებო, მიშველეთ, ნუ მამიკლავთ ჩემ ზატარა გოგოს, მიშველეთ... მიშველეთ, თქვენი ჭირიმეთ... და თან კბილებს აწაწაკებდა, ლოყებს იკაწრავდა, მუხლებს ითქვეუდა ხელების ცემით. — წყეულიც იუკეს ვინც ჩემ ცოდვაში ჩავარდა, წყეულიც...

მეზობლები გარს ესვივნენ დამწვარს, ადებდნენ ყოველგვარ გასაგრილებელ წამალს, რასაც-კი ვინმე ასწავლიდა: აყრიდნენ დაჭრილ უძ კართოფილს, სიმინდის ფქვილს აბურცებულ ხელის თითებსე, შუბლსე, ნიკაპსე; ტყავ-გადამძვრალ ალაგებსე აბლანუდას აკრავდნენ.

ყოველი ხელის მიკარებასე დამწვარი თავით-ბოლომდინ თრთოდა და გულის საკლავათ სმუოდა. თვალებ-დახუჭულს, კრიჭა-შეკრულ მაროს გამობრუნების ნიშანიც არ ეტყობოდა.

ღოდოს უკვლავ თვალს არიდებდა, რაღაც სისლით და აღმფოთებით უეურებდა. ის-კი ქვის ქანდაკებასავით უნძრევლად იღვა დაფერულილ ჭიაკოკონის გროვასთან: ორივე ხელი ერთმანეთსე გადაეჭდია, ტუხები მაგრად მოკეკმა, კი-

თარგმანი
საქართველო

სერი დაბლა დედა, თმები წინ წამოსწეწოდა და სახლ-
წარკეტილებას შეეპურო. მხოლოდ ხან-და-ხან, როდესაც
უურს მოჭკრავდა მაროს გმინვას და იმის დედის უსომო
ვაგლასს, განაყოფილებდა თავით-ბოლომდე და გაუითრებულ
სახესე ტანჯვის ხარი კადურბენდა.

— ბატონიშვილო, ღმერთს შეეხვეწე რა ბავშვი მოაბ-
რუნოს, თორემ კაცის-მკვლელს დაგიძახებენ, სიბრალულით
წაუტუტუნა მოხუცმა ნინომ გაშეშებულ დოდოს და ავათ-
ძეოფისაკენ გეშურა ბატონიანთგან მოტანილის ზეთუნის
ზეთით და ცარცით.

დოდოს, ნინოსაგან სასოებით ნათქვამი სიტყვები,
ღვთისაგან მონაბერივით მოესმა. იმის ჰატარა გულში რა-
ღაც მსურავლე გრძნობამ გაიღვიძა, იმისმა კამძარტავე-
ბულმა სულმა შენახება იგრძნო და უახლო აღსდით დაჩაგ-
რული სამართლიანობა აღადგინა.

«ღვთის-მშობელო»: შეჭვივინა დოდომ და მუხლებსე
დედა. — «ღვთის-მშობელო, გეხვეწები მანათიე და ჰატარა
მარო მონაჩინე». და თან ჰატარა ლამაზი ხელები ხეცის-
კენ ახვერო და ხეცისკენვე ახვერობილი თვალებიდან ძღუ-
ღარება გადმოსცვივდა.

— დედი, წყალი! სწორეთ ამ დროს ამოიკვნესა მა-
რომ და ეველა აქ ძეოფმა შვებით ამოიხუნთვა. «მადლობა
ღმერთს, მადლობა ღმერთს! ბავშვი გამობრუნდა».

— გამობრუნდა? არ მოკვდება!? ხმის კანკალით წამო-

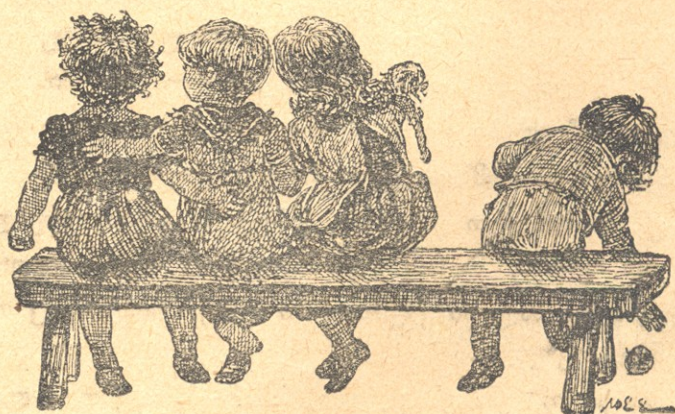

იკვლავ დოდომ და ხელმორეთ ხელი აღაწერო ზეცას:
«მადლობელი ვარ, ღვთის-მშობელი, მადლობელი, რომ
მარცხ არ მოკვდება».

მშვენიერი რამ იყო ამ წამს ზატარა დოდო. მისი და-
სატული სახე, წაბლისფერ ხუჭუჭებით შემკული, ზეცისკენ
აწერობილი ხელები, ცრემლებით დანამული თვალები ნია-
ვით აწრიანებულ ჭიაკოცინის ალით გაბრწყინვალებული,
სწორეთ სასწაულებრივ მოჩვენებას მიაგავდა.

ხალხმა ამ ღმობიერებისათვის ბავშვს სუეველაფერი აწა-
ტოვა და მისი საქციელთ ადელვებული გული, მისივე დიდ-
სულებრივის შენახებით, დაიხვავა და დაიმშვიდა.

ეკ. გაბაშვილი.

ლედი ჯენ.

(ჯემისონის მოთხრობა)

XXVIII

მხიარული უმჯა.

აღვა შობის წინა ღამე. ლანიეს დიდი სასახლე მთლათ გაჩირალდნებული იყო ათასი ლამპებით და სანთლებით. ეჭას და მის ჯენის გარდა თორმეტი პატარა ქალი კიდევ ჰყავდათ სტუმრათ, და მშვენიერი, ცქრილა ბავშვები მხიარულათ შეგროვილიყვენ მდიდრულათ მორთულ სასტუმრო ოთახში, სადაც დიდი საუცხოვო ნაძვის ხე იყო და მის გარშემო ყოველგვარი საჩუქრები ელაგა, ლანიესგან, მისი ცოლი და არტურისაგან ნაყიდი და მომზადებული პატარა ქალებისათვის. აღტაცებული ბავშვები ხან ერთ გახვეულ საჩუქარს ათვლიერებდენ, ხან მეორეს, ხან მესამეს, მაკრამ ყველაზე უფრო ყველას ყურადღებას რაღაც უცნაური მაღალი კალათი იზიდავდა, რომელსაც თავი მაგრათ ჰქონდა მოკრული.

— ენ გამოგზავნა ეს კალათი, მამა?—ჩაცეცებოდა ლანიეს პატარა ეტა.

— აი, მოითმინე და გაიგებ!—მიუგო მამამ, ღიმილით შეხედა ჯენს და ფრთხილათ დაუწყო კალათს თავის მოხსნა.

ჯენი ალტაცებით ათვლიერებდა ძვირფას საჩუქრებს, რომლებიც მის გარშემო იყო; მის ლურჯ თვალებში ისეთი ბედნიერება იხატებოდა, მისი ნაზი სახე ისე განათებული და გაცისკროვნებული იყო, რომ არტურს ერთი წამითაც ვერ მოეშორებინა მისთვის თვალი.

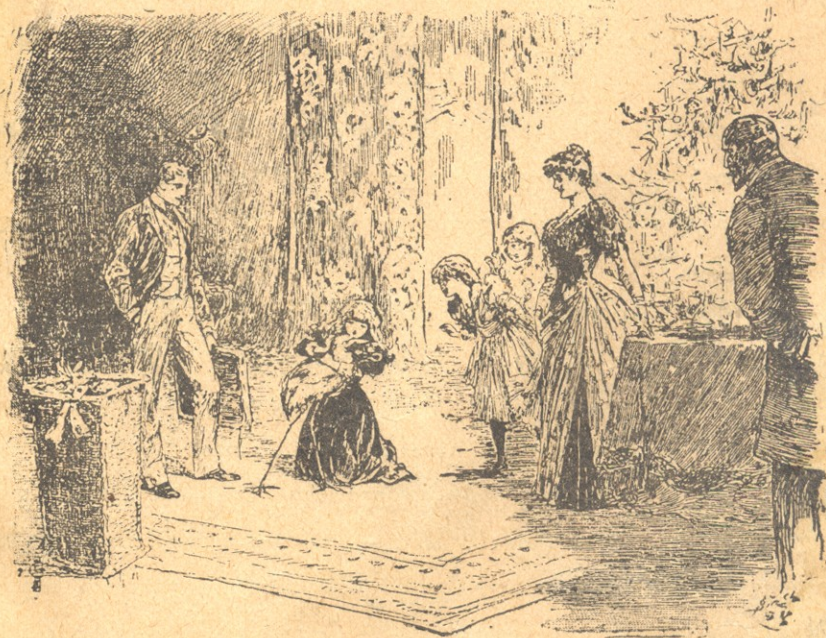
ბოლოს, როგორც იქნა, ლანიემ ახსნა კალათს თავი და სახურავს შიგნიდან დაწვებულ ქალაღზე ეს სიტყვები ამოიკითხა:

„საჩუქარი ლელი ჯენ ჩერჩილს არტურ მენარისაგან“.

—ჰო! ხომ ვამბობდი! მე ხომ ვამბობდი!—მხიარულათ ტაში დაუკრა ეტამ.—მე ვიცოდი, რომ ეგ საჩუქარი ლელი ჯენის იყო! და უთუოთ მშვენიერი რამე იქნება!

ლანიემ განსწილი კალათი არტურს გადასცა, არტურმა-კი ლიმილით დადგა კალათი ძირს, ჯენის ფეხთით.

—როგორ მოგწონს ჩემი საჩუქარი?—სიყვარულით ჰკითხა მან ბავშს და ფრთხილათ ამოიყვანა კალათიდან გრძელ-ფეხა და გრძელ-ნ-სკარტა ცისფერი ყანჩა.

— ღმერთო! — აღტაცებით წამოიძახა პატარა ჯენმა. — ტონი! ჩემი საყვარელი ტონი! — აღელვებულმა ბავშვმა იმე წამს დაიჩოქა თავისი ძველი მეგობრის გვერდით, სიყვარულით მოჰხვია მის წვრილ კისერს ორივე ხელი და გატაცებით დაუწყო მას კოცნა.

— როგორ გგონია, ჩემო პატარა, ყანჩამაც გიცნო? — ღიმილით ჰკითხა ბავშს ლანიემ.

— რასაკვირველია, მიცნო! — სწრაფათ მიუგო ბავშვმა. — ტონის მე როგორ დავეიწყდებოდე? რომ დავიმალო და დაეუძახო — მაშინვე მომძებნის და მოირბენს ჩემთან.

— ჯენ, ჩემო ჯენ, აბა დაიძალე და დაუძახე! — შეევედრა ჯენს პატარა მეი.

ლანიემ აიყვანა ხელში ცისფერი ყანჩა და ოთახის შორეულ კუთხულში დასვა, სავარძელს უკან; ჯენი-კი მეორე სავარძელს ამოფარა, ჩიტივით დაიწრიპინა და მერე მხიარულათ დაუძახა: „ტონი! ტონი! ტონი!“-ო.

ყველა პატარა ქალების, მასპინძლების და სტუმრების აღტაცებას, სიცილს და კისკასს საზღვარი არ ჰქონდა, როცა მათ დაინახეს, რომ ცისფერმა ყანჩამ სასაცილოთ გაშალა თავისი ფრთები, ყანყალით გაიქცა იქითკენ, საიდანაც ჯენის ხმა ისმოდა, მოძებნა თავისი პატარა მეგობარი და სიყვარულით მიადგა ნისკარტი ლოყაზე.

ბავშვები მხიარულათ შემოეხვიენ ყანჩას, დაუწყეს მას მოფერება, ხევენა და კოცნა, და მანამდის არ მოეშვენ, სანამ ისევ მშვენიერათ შორთულმა ნაძვის ხემ არ მიიქცია მათი ყურადღება.

ლანიე სადღაც წაეიდა. გაიარა ორმა საათმა.

— რატომ იგვიანებენ? — აღელვებით შეეკითხა რამდენჯერმე ქალბატონი ლანიე აჩუტურ მენარს. — მოხუცი ჩეტუინდი ღიმილიანად კიდევ უნდა მოსულიყო. ვაი თუ ჩემმა ქმარმა ვერ იპოვა სადგურზე! ან ვაი თუ შეილი-შეილი არ მოეწონოს! მაგრამ ჯენი ისე უყვარდა, რომ მისი შეილიც გაცეცებით უნდა შეუყვარდეს!

საქონის
ბიბლიოთეკა

— ჯენი ისეთი მშვენიერებაა, რომ ყველას პირველ წაშიდაწვე შეაყვარებს თავს! მაკის ჯაერი ნუ გექნებათ!— ანუგეშებდა ახალგაზდა ქალს არტური.

ამ დროს ოთახში მსახურა შემოვიდა და ქალბატონს ვერცხლის საინით პატარა ბარათი მოართვა.

— მოსულან!— ალღელებით წამოიძახა ქალმა.— ჩემ ქმარს კაბინეტში შეუყვანია... ბავშიც იქ უნდა წაიყვანო!

რამდენისამე წამს შემდეგ ქალბატონი ლანიე და პატარა ჯენი დიდ კაბინეტში შევიდნენ; შუაგულ ოთახში უძრავათ იდგა მაღალი, გამხდარი მოხუცი კაცი, რომელსაც საშინელი მოწყენილი, დაღვრემილი სახე და შავი, მეტყველი თვალები ჰქონდა. ქალბატონი ლანიე ცოტა შეკრთა, ის რომ დაინახა, მაგრამ მოხუცმა თვითონ გადმოდგა რამდენიმე ნაბიჯი მისკენ და თავაზიანათ უთხრა:

— თქვენ იქნება დაგვიწყდით, ქალბატონო, მაგრამ მე ძალიან კარგათ მახსოვს, რომ ამ რამდენიმე წლის წინეთ თქვენ ჩემ ქალთან იყავით სტუმრათ, ჩვენ მამულში.

— არა, მე თქვენ არ დამეიწყებინართ, მაგრამ არ ვფიქრობდი, თუ თქვენც გემახსოვრებოდათ ჯენის მეგობრები...— მიუგო ქალბატონმა ლანიემ.

— მახსოვს, ძალიან კარგათ მახსოვს მისი მეგობრები...— წყნარათ გაიმეორა მოხუცმა და თან თვალი ვერ მოეშორებინა მშვენიერი პატარა ქალისათვის, რომელიც კრძალვით მიჰკეროდა ქალბატონ ლანიეს და მორიდებით მიჩერებოდა მაღალ, დაღვრემილ უცხო კაცს.

— ეს თქვენი შვილი-შვილი, ჯენ ჩერჩილია!— თქვა ქალბატონმა ლანიემ და ბავში წინ წამოსწია.

— ჯენის შვილი!— დაბალი ხმით წაილაპარაკა მოხუცმა და ხმა ჩაუწყდა.— ნამდვილი მისი სურათია!...— მეტი ალღელებისაგან ის დაბარბაცდა, მოწყვეტით დაეშვა იქვე მდგომ საეარძელზე, ორივე ხელი სტაცა გაკვირვებულ ბავშს და თვალ-ცრემლიანმა სიყვარულით

საქართველო
ბიბლიოთეკა

ჩაიკრა ის გულში. ლანიე და მისი ცოლი მაშინვე გავიდნენ ოთახიდან და ბაბუა შეილი-შეილი მარტო დატოვეს დიდ კაბინეტში.

ამ დღეს შემდეგ მოხუც ჩეტუინდს ჯენის მეტი ქვეყანაზე აღარა ახსოვდა რა. ჯენის დედის სიკვდილზე გამოძიება ისევე ისე სწარმოებდა; როგორც იქნა, მიაგნეს ექიმ ღებროს, რომელსაც კარგათ ახსოვდა აეთმყოფი ქალი, რომელსაც ის ჟოზენისას ექიმობდა, მისი პატარა მშვენიერი ქალი და გრძელ-ფეხა ცისფერი ყანჩაც-კი. გამოძებნეს ის პირებიც, რომლებიც შემთხვევით ახალგაზდა ქალის დამარხებაზე დასწრებოდნენ და რომლებსაც მისი საფლავის ჩვენება შეეძლოთ. . . ბარკისა და ნიეტების-კი ვერა გაიგეს-რა, მათი ასაეაღ-დასაეაღი არსად ჩნდა; გადარჩენილიყო მხოლოდ ბრილიანტის კუნწულიანი პატარა ოქროს საათი, რომელიც პეშუმ იყიდა.

როგორც-კი ჩეტუინდმა პეშუმ ნახა, მაშინვე შეაძლია მას ფუ-

ლით გატენილი ქისა, მაგრამ პეშუმ დიდი უარი თქვა ამ ჩუხუნუნებზე და ფული მარტო იმდენი აიღო, რამდენიც თითონ დაეხარჯა ჯენის ვინაობის გამოძიებაზე. სამაგიეროთ ჩეტუინდმა მას საუცხოვო დიდი, ოქროს საათი აჩუქა, რომელზედაც ეს სიტყვები ამოაჭრევიანა: „დიდათ პატარეცემულ მეგობარს რიჩარდ ჩეტუინდისაგან“. ამ დროს პეშუმს ოჯახობა მარის საქონილოთ ემზადებოდა; ჯვარის წერის დღეს მარის ჯენისაგან მშვენიერი ვერცხლეული მოუვიდა. პეშუმს გვარში ეს ვერცხლეული მას აქეთ საოჯახო სამკაულათ ითვლებოდა.

ჩეტუინდი ხშირი სტუმარი გახდა „კეთილი ბავშვების“ ქუჩაზე; ყველაზე ხშირათ მისი ეტლი დიანას პატარა სახლის წინ ჩერდებოდა; მოხუცი ძალიან დაუახლოვდა ამაყ არისტოკრატკას და აღტაცებით ისმენდა, როცა ის და ჯენი ერთათ მღეროდენ ხოლმე. ჩეტუინდი ამბობდა, არაფერს არ დაეზოგავ, ოლონდ-კი ჯენის მშვენიერი ხმა გაეფითარო და ყოველ დღე ეხვეწებოდა დიანას, ჩვენთან გადმოსახლდით და ჩემი შვილი-შვილის აღზრდაზე დამეხმარეთო.

ბაბუის სიმდიდრის და სიუხვის წყალობით პატარა ჯენი ყველა თავი მეგობრებისთვის ნამდვილ ბედნიერების მამასწავებელ ფერიათ გარდაიქცა; პეპსისთვის ნამდვილი აღღგომა გათენდა იმ დღეს, რა დღესაც მის ოთახში ჯენი შემოცქრიალდა და ხეჭუჭებით აესილ მაგიდაზე გრძელი ქალაღდი დაუდვა; ქალაღდზე ეწერა, რომ დღეიდან მოდესტა ფერის (პეპსის ნათლობის სახელი ეს იყო) ქალაქს გარეთ სახლი და დიდი ბალი ეკუთნისო. მთელ თავის სიცოცხლეში პეპსი მხოლოთ ერთ რასაზე ოცნებობდა, მას ერთათ ერთი სურვილი ჰქონდა, რომ საღმე ქალაქს გარეთ ეცხოვრა და ბუნების მშვენიერებით დამტკბარიყო... ახლა მას ეს სურვილი აუხდა; მეტი სინარულით პეპსიმ ცრემლები ეღარ შეიკავა, პატარა ბავშივით ატირდა და გამოაცხადა, მე პასიანსით დიდი ხანია გავიგე, რომ ლე-

დი ჯენი ყველა თავის მეგობრებს ბედის ვარსკვლავით გაუხდებოდა.

მოხუც ჟერარსაც ამნაირვე ბედნიერება მოელოდა. როცა ჯენმა ჰკითხა, რა გსურს ყველაფერზე უფრო — უწინდელმა ცეკვის მსწავლეებელმა გულზე ხელები დაიკრიფა, თვალები განაბა და ალტაცებული ღიმილით წარმოსთქვა:

„პარიზში საცხოვრებლათ მოწყობა“

— რა მიხარია! — ალტაცებით წამოიძახა ჯენმა. — ამ დღეებში მე და ბაბუა პარიზში მივდივართ... და, იმედია, თქვენც იქ წამოხვალთ!

მართლაც, ასე მოხდა. მოხუცი ჩეტუინდის დახმარებით ჟერარი მშენიერათ მოეწყო თავის საყვარელ სამშობლო ქალაქში.

ბაბუა — შვილი-შვილს არც მარგარიტა და მისი თავშესაფარი დავიწყებიათ. რადგანაც მარგარიტა თავისთვის არას იღებდა, ყოველ შობა დღეს ჩეტუინდისაგან მას მოუვიდოდა ხოლმე დიდი შემოწირულება, როლის წყალობითაც ის ბევრ სიამოვნებას აჩვენებდა თავშესაფარში მცხოვრებ თავის პატარა, საყვარელ ბავშვებს.

ათ წელს უმეტე.

ზაიარა ათმა წელიწადმა. ახლა ნიუ-ორლეანის ქუჩებზე ზამთრობით ხშირათ იქცეეს ყველას ყურადღებას ძვირფასი ეტლი, რომლითაც ორი ქალი დასეირნობენ ხოლმე, ერთი ხნიერი და მეორე ახალგაზდა, ლამაზი და მხიარული; ესენი — დიანა ოტრევი და ლედი ჯენი არიან. როცა ეული თავშესაფარის საყდრის პირდაპირ აგებულ მშენიერ მარმარილოს ძეგლს წინ გაუელის ხოლმე — ორივე ქალი პატივისცემით თავს ძირს დახრიან; ეს ძეგლი — მარგარიტას ძეგლია და წარმოადგენს იმის მსგავს, კეთილი სახის გამომეტყველებიან შუახნის ქალს, რომელსაც სიყვარულით მოუხვევია ხელი პატარა, ტიტველ ბევვისათვის. ეს რამდენიმე წელიწადია, რაც კეთილი მარგარიტა გარდაიცვალა და მადლიერმა ნიუ-ორლეან-

ნის მცხოვრებლებმა მას ძვირფასი ძეგლი აუგეს თავშესაფარის პირ-
და პირ, იმ თავშესაფარის, რომლის პატარა მცხოვრებლებსაც მან
თავ-განწირულებით შეწირა მთელი თავისი სიცოცხლე, სიახალგაზ-
დავე და ბედნიერება.

ლედი ჯენი ახლა დანიშნულია, მისი საქმრო — არტურ მენა-
რია, არტურ მენარი, რომელმაც ამ თორმეტი წლის წინეთ გრძელ-
ფენა ცისფერი ყანჩა აჩუქა. ჯენი რამდენჯერმე იყო ბაბუასთან ერ-
თათ საზღვარ გარეთ, მან კიდევ დაასრულა თავისი სწავლა და სა-
უცხოვოთაც მღერის; ზამთრობით ის ყოველთვის რამდენიმე თვეს
ნიუ-ორლენში ატარებს, სადაც ბაბუამ მშვენიერი სასახლე უყიდა,
ლანიეს სასახლეს პირ და-პირ. არტურ მენარიც ორლენში გადმო-
სახლდა და ლანიეს ოჯახობა, ჩეტუნდი და ჯენი თავისი საქმრო-
თი ყველა ერთათ საუცხოვოთ ატარებენ ხოლმე დროს, როცა-კი
ერთათ შეიყრებიან.

პეპსის დედა, მადელიონა, უწინდელივით აღარ გარბის ყოველ
დილას თავისი დაშაქრული ნიუშის და ნიგეზის გასაყიდათ. ახლა მას
შეძლება აქვს თითონ სახლში იჯდეს და კამფეტება სხვისი ხელით
გზავნოს გასაყიდათ. დეიდა მოდის ყოველ დღე მოაქვს ჩეტუნდის
სახლში სქელი და გემრიელი რძე. ის ძალიან გასუქდა და გა-
მრგვალდა ამ უკანასკნელ დროს, მაგრამ მაინც უწინდელივით მზია-
რული და თავისი შეილების მოყვარულია, და აღტაცებაში მოდის
ხოლმე, როცა ჯენი მათ ეწვევა და მარის ბავშვებს ეთამაშება.

მაგრამ ყველაზე უფრო ჯენს პეპსისთან სიარული უყვარს. ქა-
ლაქს გარეთ, თავის პატარა, ლამაზ სახლში პეპსი სულ გამომთელ-
და და გამოკოცხლდა. ახლა ის საუცხოვოთ ჰქსოვს გასაყიდათ წმინ-
და და ნაზ არშიება და ბევრ ფულსაც იკებს. ლედი ჯენი ყოველ
წელიწადს უწერს მას საზღვარ-გარეთიდან საუკეთესო უზორებს და
საჭირო მასალებსაც.

— როგორ გაემდიდრდი! — ხშირათ აღტაცებით ეუბნება ხოლ-
მე პეპსი თავის საყვარელ ლედი ჯენს. — ახლა, თუ მოვიწოდებ, ისიც

კი შემიძლია, რომ ფორტებიანო ვიყიდო... რომ, როცა თქვენი სტუმრებით, თქვენი დაკვრით მასიამოვნოთ.

მშენიერი, წყნარი და თბილი საღამო იყო. ჩეტუინდის სასახლის ბაღში ახალგაზდობა შეყრილიყო და ყმაწვილი კაცები და ქალები გატაცებით ბურთაობდნენ. სასახლის წინ, განიერ ოთხ-კუთხაიენზე ქალბატონი დიანა იჯდა და ხელში წიგნი ეკავა, მაგრამ ის არ ჰკითხულობდა, ის კეთილი ღიმილით ადევნებდა თვალს ორ ახალგაზდას, ლამაზ ყმაწვილ კაცს და მშენიერ ქალიშვილს, რომლებიც ერთმანეთს არ ცილდებოდნენ და, როცა თამაში შეწყდებოდა ხოლმე, მხიარული და ბედნიერი ღიმილით ადევნებდნენ თვალს გრძელ ფეხა და გრძელ ნისკარტა ცისფერ ყანჩას; ყანჩა თავმომწონეთ დასეირნობდა მათ წინ, ხან-და-ხან-კი აწევდა ზევით ცალ-ფეხს და ისე გაქვავდებოდა მეორეზე, რომ ადამიანს ეგონებოდა, ნამდვილათ მარმარილოდან არის გამოქანდაკებულიო.

ამ ცისფერ ყანჩასთან ახალგაზდა და ბედნიერ საქმრო-საცოლეს მთელი წარსული ცხოვრება, ყველა საუკეთესო მოგონებები არის დაკავშირებული.

ქლ. წერეთელი.

დასასრული

ქართველთა მეფე გლახის ქოხში სტუმრად.

(ისტორიული ამბავი)

ს ამბავი მოხდა სამასის წლის წინედ, მე-
თექვსმეტე საუკუნის დამლევში. ამ დროს
საქართველო აღარ შეადგენდა ერთეულს
და ძლიერ სახელმწიფოს, როგორც იყო
იგი თამარ მეფისა და დაეით აღმაშენებ-
ლის დროსა. წინააღმდეგ ამისა, იგი დაყო-
ფილი იყო რვა ნაწილად: სამს სამეფოდ
და ხუთ დამოუკიდებელ სამთავროდ; ყო-
ველს ნაწილს თავისი მემკვიდრეობითი
მბრძანებელი ჰყავდა, და განცალკევებული
სცხოვრობდა. სამწუხაროდ, ამ მბრძანებ-
ლებს ხშირად მოსდიოდათ ერთმანეთში
შინაური ომი და ამის გამო ძლიერ უძლურ-

დებოდა ჩვენი ქვეყანა, გარეშე მტრების სათელაფი ჰხდებოდა.

ქართლის მეფემ სეიმონმა მოიწადინა შეერთება მთელის სა-
ქართველოისა, გაილაშქრა დასაელეთისაკენ, გადალახა სურამის მთა
და დაიპყრო ჯერ რაჭა, მერე იმერეთი. იმერეთის მეფე როსტომი
გაიქცა თავისი ჯარით თავისს სიპამრთან, სამეგრელოს მთავარ და-
დიანთან, და სთხოვა შემწეობა. სეიმონიც ჯარით უკან დაედევნა
როსტომსა. ქართლის ძლევა მოსილს ჯარს თანა ჰქონდა ევებერთე-

ეროვნული

ბიბლიოთეკა

ლა ზარბაზნები და საომრად მშენიერად იყო აღჭურვილი. მთავარს დადიანს იმედი არა ჰქონდა გამარჯვებისა და აპიტომ მოიწადინა ზავი ჩამოეგდო. მან გამოუგზავნა მეფეს მოციქული და შემოუთვალა: „დიდებულო მეფე, გთხოვ პატივი დაძღო და შეირიგო სიძე ჩემი როსტომ და მისცე მას საჩიო მამული და იყოს იგი დამონებულ და მორჩილი ბრძანებისა თქვენისა, და მეც ვიქნები დამორჩილებულ, როგორც ერთი თავადი შენი ერთგული და მონა, მორჩილი ბრძანებისა თქვენისა, და ესე ერთობით დაიპყვიდრო საქართველო, ვითარცა პირველ დავით აღმაშენებელმა“.

მეფე სვიმონ იყო მეტად გაპბედავი და უშიშარი მეომარი; თავს არას დროს არ ზოგადედა ქვეყნისათვის, უყვარდა ხალხი და ფხიზლათ ზრუნავდა მისს კეთილ-დღეობაზე. მაკრამ ხუსტური სჭირდა და ხან-დახან იპისთან რასმე ჩაიდენდა, რაც არ შეეფერებოდა მის ჭკუასა და ხასიათსა. სამწუხაროდ, ამ დროსაც მეფეს ეს ხუსტური დამართა, და გაჩაღებული საქმე უკულმა დატრიალდა. იგი დადიანის თხოვნას სიამაყით მოგვყრა, არაუის რჩევა არ გაიგონა, გაჯიუტდა, უარი შეუთვალა და მოითხოვა სრული დამორჩილება უპარობოდ. ეს უარი იწყინეს და უმართებულოდ ჩასთვალეს არა მარტო მეგრელებმა და იმერლებმა, არამედ ქართველებმაცა. პირველნი გაცეცხლდნენ და სიმამაცით აივსენ, მეორენი შეძრწუნდნენ და ომის უნართითქმის დაჰკარგეს.

დადიანმა მარჯვედ ისარგებლა ამ გარემოებით. იგი თავისი ჯარით სვიმონ მეფეს მოულოდნელად თავს დაესხა სისხამ დროს ბანდისას და ისიც როგორ აღვილას? ჭაობიანში, ს.დაც ცხენოსან ჯარის და ზარბაზნების მოზმარება უხერხული იყო. ამასთან ქართლებს არც გული ერჯოდათ ომისათვის, რომელიც საჭიროდ აღარ მიაჩნდათ მას უკან, რაც დადიანმა მორჩილება შემოუთვალა სვიმონ მეფესა. ამისთანა გარემოებაში მყოფს ჯარს დამარცხება ვერ ასცდებოდა, და ქართლებიც დამარცხდნენ. დამარცხდნენ იმდენად, რომ ყველა მათი ზარბაზნები მეგრელებს ჩაუყარდათ ხელში.

როგორც მეტად გამოცდილმა მეომარმა, სვიმონ მეფემ აღიანი-
 ნადე შეიტყო, რომ ომს წააგებდა, და რათა ტყვედ არ ჩაეარდნოდა
 ხელში მოწინააღმდეგეთ, უცებ პირი უკანა ჰქმნა და თავისი ბედაუ-
 რით მარტოდ-მარტო გამოსწია ჩუმად აღმოსავლეთისაკენა. მოდიო-
 და საოცარის სისწრაფითა. გამოიარა ჯერ სამეგრელო, მერმე ქვემო
 იმერეთი, ამოვიდა ზემო იმერეთში, გადმოლახა სურამის მთა, გამო-
 იარა ზემო ქართლი და როცა მოუახლოვდა თბილისს, ღამემ უსწრო
 სოფელს კეთიხხევეში. თანაც საშინელს დაღლილობასა გრძნობდა.
 მეტი ღონე არ იყო, უნდა აქ საღმე დაესვენა. კეთიხხევეში სცხოვ-
 რობდნენ თავადებიც, აზნაურებიც და გლეხებიც. პირველებს მეფე
 მოერიდა და ერთის ღარიბის გლეხის ქონს მიაღდა ცხენდაცხენ.

სახლის პატრონები უკვე შელაგებულნი იყვნენ შიგნით. „ოჯა-
 ხიშვილო, ერთი გარედ გამოიხედე“, შესძახა სტუმარმა. იმაე წამს
 ქონის კარები გააღო ხნიერმა დიასახლისმა და ანთებული კვართ
 ხელში გარედ გამოვიდა, თან მას გამოჰყევა პატარა ცქიტი ბიჭი. ამათ
 მეფე ვერ იცნეს, რადგანაც არსად არ ენახათ. — ვინა ბრძანდებით? შე-
 ეკითხა დიასახლისი. „მე ვარ ქართველი კეთილშობილი, დასავლე-
 თიდან მოვდივარ, დავიღალე, დამიღამდა და ცოტა ხნობით მისტუმ-
 რეთო. — მიბრძანდით, თქვენი ქირიმე, ტკბილად უთხრა დიასახლის-
 მა; მართალია, თქვენი საკადრისი არა გვაბადია-რა; მაგრამ არას-კი
 დავიშურებთ, რაც ღმერთს მოუცია. სტუმარი გადმოხტა ცხენიდან, რო-
 მელიც, დედის ბრძანებით, პატარა ბ-ჭმა ჩამოართვა, და იქვე ტარე-
 ბა დაწყებინა, რადგანაც ბედაური ოფლში ცუჲადა. დასახლისი
 კვართ შეუძღვა უცნაურს სტუმარს დაბალ ქონში. სტუმარი თავ-
 დაღუნვით შეჰყვა შიგნით და ქართველურად წარმოსთქვა: „აქა ღვთის
 წყალობა“. „ღმერთმა ნურც თქვენ მოგაკლოს თავისი უხვი წყალო-
 ბა, სამაგიეროდ უთხრა დიასახლისმა. დაბძანდით, თქვენი ქირიმე,
 თავაზიანათ მიმართა დედაკაცმა“. სტუმარი დაჯდა დაბალს ტახტზე,
 რომელიც დაფენილი იყო სუფთა ქილობით. დიასახლისმა მაშინათ-

ვე ხელი დაბანა და მოართვა: ყველი, პური, მწვანილი და ერთი ხელადა ღვინო. სტუმარს ძლიერ მოშინოდა და ისე გულიანად შეეცა ამ ღარიბს ვახშამსა, რომ არც ერთს მდიდარს ვახშამს მისთვის ამოდენა სიამოვნება არ გამოუტარებია. ამ დროს ქობში შემოვიდა პატარა ბიჭი და სტუმარს მოახსენა: ცხენის ფიქრი ნუ გაქვთ, მე ის ჯერ კარგად ვატარე და ახლა ქერი მივეცი საჭმელად.— გაგზარდა ღმერთმა და შენი სიკეთეც გადაზნდევინოსო, უთხრა სტუმარმა.

დასახლისმა ჰკითხა: დასავლეთიდან მობძანდები, იქნება ლაშქრობის ამბავი მოგვხსენებოდეს, მიბძანე, შენი ჭირიმე, რა იქმნა ჩვენი ძვირფასი მეფე, ხომ ცოცხალი ბრძანდება, ომიდან ხომ მშვიდობით გამოვიდაო, და სხვანი. სტუმარმა უპასუხა: — სამწუხაროდ, მე მეფისა სრულიად არაფერი ვიციო. შემდეგ ჰკითხა ამბავი თავისი ქმრისა და ვაჟისა და იმათი ნიშნებიც დაუსახელა. სტუმარმა ახლაც იკივე უპასუხა: არც ის ვიცი, თუ რა შემთხვევა მეფის ლაშქარსაო.

დასახლისი მეტად მწუხარე შეიქმნა, ამოუჯდა გული და მღულარე კრემლები გადმოსცივდა თვალებიდან. სტიროდა უფრო მეფეზე, ქვეყნის პატრონზე, ვიდრე თავისს ქმარ-შვილზე და იტყოდა: „ნეტავი უფალმა წყალობა მოიღოს ჩვენს მეფეზე, გვალისოს მისი მშვიდობით მოსელა და სხვანი ყველანი სპანი მისნი ჭირისა მისისა სანაცვლო იყოსო“.

ასეთი გულწრფელი და გულუბრყვილო სიყვარული მეფისადმი სტუმრის ნაღვლიანს გულს სწორედ მალამოდ დაედო და მოაუჩინა მასში იღუმალი სიხარული.

სტუმარი წასავლელად ადგა. დასახლისმა ბევრი სთხოვა: ამალამ ჩვენთან მოისვენეთ და ხელო წაბძანდით; მაკრამ უცნაურმა სტუმარმა უპასუხა: თბილისში ძლიერ საჩქარო საქმე მაქვს, ხელო დილით უთუოთ იქ უნდა გავჩნდე, და ერთს საათსაც ვეღარ დავიგვიანებ აქაო. გამოვსალმა, მადლობა გადაუხადა, შეჯდა თავისს ბედაურზე და სწრაფად გასწია ქვევით, აღმოსავლეთისაკენ.

დიასახლისს ეგონა, უბრალო აზნაურშიელს გაეუმასპინძლდოდა; მაგრამ მალე დარწმუნდა, რომ მოტყუებული იყო, და ისეთნაირად, რომ ღმერთმა ყველას არგუნოს წილად ამისთანა მოტყუება.

გაიარა ცოტა ხანმა და ამ ქოხის პატრონები—მამა-შვილი—მალე დაბრუნდნენ მშვიდობით და უენებელად ლაშქრიდგან თავისს საყვარელს ქოხში. დიასახლისმა დაწერილებით უამბო იმ უცნაურის სტუმრის წვევა და დაუსახელა ყველა მისი ნიშნები, რამაც ძლიერ გააოცა ახალ-მოსულნი მეომარნი. გააოცა იმის გამო, რომ ნიშნები მეფისანი იყო, მაგრამ, ფიქრობდნენ, მეფეს რა მოიყვანდა ამ ჩვენს ლატაკს ქოხშიაო. ერთ დიდ გამოცანად გადაექცათ ეს ამბავი. მაგრამ მალე სანეტაროდ აიხსნა ეს გამოცანა.

მშვენიერი კვირა დღე იდგა. კათისხევის მცხოვრებნი სულ გარედ იყვენ და მზის სხივებით სტკბებოდნენ ზოგი ბანებზე და ზოგიც კარმიდამოზე. უცებ აღმოსაელეთიდან შარა-გზით შემოვიდა სოფელში შნაიანი და ლამაზი ეტლი, დატვირთული სხვა-და სხვა ძვირფასი ნივთებითა. ეტლს წინ მოუძლოდა კარგად ჩაცმული ცხენოსანი.

„სადა სდგას გლეხი ქელივიძე?“ ჰკითხა ცხენოსანმა წინ დახვედრილს ხალხსა. „აი აგერ იმ ქოხშია“, ანიშნეს გლეხებმა. ცხენოსანი და ეტლი მალე გაჩნდნენ ქოხ-ს წინ და თავს წაადგნენ მთელს სახლობას, რომელიც გარედ ისხდა. „თქვენა ხართ ქელივიძიანი?“ ჰკითხა ცხენოსანმა. ყველანი ზეზე წამოიშალნენ და უფროსმა მოახსენა: „ჩვენ გახლავართ, შენი ჭირივ“. ყველა შეკრთა და შეშინდა, და არც გასაკვირველია, რადგანაც გლეხის ცხოვრებაში არა ჩვეულებრივს მოვლენას თითქმის ყოველთვის მწუხარება მოჰქონდა და მოაქვს.

ცხენოსანმა ხმა მალლა წარმოსთქვა: ჩვენმა მოწყალე მეფემ სვიმონმა მადლობა შემოგიბრალათ კარგი ქართველური მასპინძლობისათვის და სამაგიეროდ გამოგიგზავნათ საუკეთესო საფენი, ავეჯეფ-

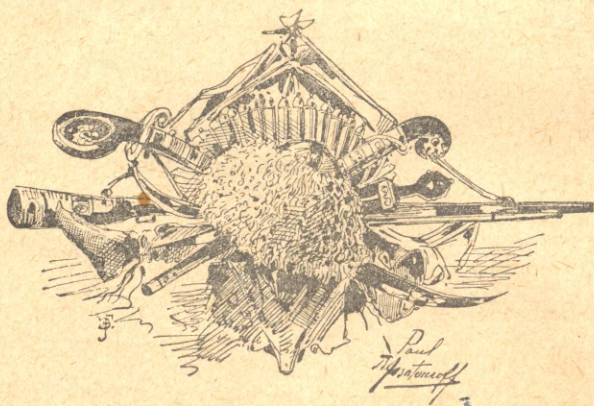

ლობა, ტანისამოსი, ჭურჭელი, იარაღი და სხვ. და, გარდა ამისა, გიბოძათ წყალობის წერილი ანუ სიგელი, ამ სიგელით თქვენ გენიჭებათ აზნაურობის ხარისხი, გეძლევათ მამულ-დედული და ყმები, დასახლებული ამ მამულზე. და გადასცა სიგელი ოჯახის უფროსსა.

საწყალი გლეხის სახლობა სულ დაიბნა მეტი მეტის სინარული-საგან და არ იცოდა, როგორ გადაეხანა მადლობა.

ამ გაბედნიერებული გლეხების ჩამომავალი ახლაც სცხოვრობენ სოფელს კავთისხევში და იწოდებიან აზნაურ—ქელიეძეებად.

იაკობ გოგუბაშვილი.

კალედონიაში ნათირობა.

რთხელ კალედონიის მეფემ, ოინემ შესწირა ღმერთებს სამადლობელი მსხვერპლი. თვითოველ ღმერთის საკურთხეველზე იკმეოდა მიწის ის ნაყოფი, რომლის მფარველათ ქვეყნათ მოვლენილი იყო ესა თუ ის ღმერთი.

დემეტრას, ბახუსის, ათინას და სხვა ღმერთების საკურთხეველები უხვათ იყო შემკული ყოველ გვარი მიწის ნაყოფიერებით, ღვინით, ზეთისხილით და ათასი სხვა ხილვულობით. დარჩა უმსხვერპლოთ მხოლოთ ერთათ ერთი ქალ-ღმერთის არტემიდას საკურთხეველი. არტემიდა ამგვარი უპტი-

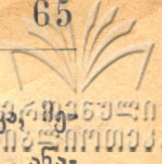
ცემულობით მეტათ შეურაცხყოფილი დარჩა. ქალ-ღმერთა ძრიველ განრისხდა და ოინეს სამაგიეროს გადასახდელათ კალედონიის სამეფოს გარეული, მეტათ საშინელი, ღორი მოუვლინა. მთელი სამეფო ძრწოდა გარეული ღორის შიშით. უზარმაზარი ხარისოდენა ტანი, ცეცხლის მფრქვევი ჩასისხლებული თვალეები, ისარივით გრძელი და მაგარი ჯავარი და ყურებამდის მოღერებული ეშვები გარეულ ღორს მეტათ საშიშათ ხდიდენ. ღორის ერთი ამოსუნთქვით კალედონიის მინდვრებზე აწვანებული ბალახი ერთიანათ იბუგებოდა, ხის მაღალ ტოტებზე ფოთლები ხმებოდა და ძირს სცივოდა.

გარდა ამისა გარეული ღორი დიდათ აზარალებდა მთელ კალედონიის სამეფოს. ჯუჯილები, ყანები, ბალები, ვენახები ერთიანათ აზარალებული იყო ამ საშინელი მხეც-საგან. ერთის ეშვის მოქნევით გარეული ღორი ძირიან-ფესვებიანათ თხრიდა მიწიდან ზეთის-ხილის ხეებს და სხვა სასარგებლო ბალის ხეხილებს. კალედონიის მწყემსები გარეული ღორის შიშით იძულებული შეიქმნენ დაეტოვებიათ საძოვარი მინდვრები და თავშესაფარი ეძებნათ ქალაქების მაგარ კედლებს შიგნით.

მთელი სამეფოს მკვიდრი თავის აელა-დიდებას უზრუნველათ ეწრა თვლიდა, არ იცოდა ხვალინდელი დღე რას მოუტანდა. ამ საშინელ მდგომარეობიდან თავის დასაღწევათ ოინების მემკვიდრემ მელე-აგრმა მოიწვია კალედონიაში მთელი ელადის რჩეული და მამაცი მონადირეება სამეფოს საშიშარ მტერთან გასალაშქრებლათ. ელადის სხვა და სხვა კუთხიდან კალედონიაში თავი მოიყარეს რჩეულმა მონადირეებმა. სხვა მონადირეებთა შორის მელეაგრს არკადიდან ესტუმრა მზით-უნახავი, ლამაზთა ულამაზესი ქალწული ქალი ატლანტაც.

ცხრა დღის განმავლობაში მელეაგრი დიდის გულუხვობით უმასპინძლებოდა სტუმრებს, ხოლო მეათე დღეს-კი მთელი შეიარაღებული გუნდი სტუმარ-მასპინძლებისა გაელაშქრა სამეფოს მტერზე. მონადირეები მივიდნენ კალედონიის ერთ დაბურულ ტყეში, საცა ჯერ კიდევ თვალ-უწედნელ ხის ძირზე მკვიდრთა ცუხს არ გაეხმაურებია. მონადირეებმა მოხერხებულ ადგილებზე დააგეს ხაფანგები და შემდეგ შეუღვენ გზა-წერილებიც და ტყის სხვა-და-სხვა ბილიკების გამაგრებას. მონადირეები მოუთმენლათ მოელოდნენ საშიშარი მხეცის თავშესაფარიდან გამოგდებას და სასიკვდილ-სასიცოცხლო ომის მასთან გამართვას. სულ მოკლე ხნის განმავლობაში მონადირეები მიაღვენ ისრით და ლერწმის ხეებით დაფარულ მდებლობებს, საიდანაც უეცრივ ელვასავით გამოიჭრა გარეული ღორი. მონადირეებმა ხმა მისცეს საშიშარ მხეცს და ერთბაშათ დაუმინნეს

თავისი ბასრი მშვილდ-ისრები. მხეცი სრულიადაც არ შედრკა, მხე-
ნივით მძლავრათ მიჰქროლავედა და თვისი ბასრი ეშვებით ანა-
კუწებდა თავდავიწყებით მიმდევარ ძალებს. მონადირეებმა ამ დროს
დაუშინეს მხეცს ტყეისასავით მშვილდ-ისრები, მაგრამ ვერც ერთ-
მა მონადირისაგან ნატყორცნმა მშვილდ-ისარმა ვერა აენო-რა ლო-
რის მაგარი ჯავრით შემოსილ ტყავს. ისინი მაინც არ ეშვებო-
დნ გარეულ ღორს. მონადირეების თავგასულობამ მხეცი მეტათ
გაათურა და გააბრაზა, იგი უეცრივ შემოტრიალდა და ტყეისასავით
მიიჭრა მონადირეებთან. სამი მათგანი თვალის დახამხამებაზე
შეუბრალებლათ განგმირა და ის იყო მეოთხეც უნდა ემსხვერპ-
ლა, რომ ამ უკანასკნელს თავი არ შეეფარებია მახლობელ მუხის
ტოტებზე.

ამ საშინელ ბრძოლის ადგილას მოგროვდნ დანარჩენი მონა-
დირეებიც და მათ შორის ქალწული ატლანტაც. მონადირეები თავ-
დავიწყებით ებრძოდნ მთლათ გამხეცებულ გარეულ ღორს, მაგრამ
მათი მშვილდ ისრები ვერას აკლებდნ კალედონიის გამძვინვარებულ
მტერს. გარეული ღორი თავისი მხრით ბასრი ეშვებით ჰკაფედა
ელადის მონადირეთა რჩეულ რაზმს; გმინვა, ეება, წუხილი და
თავგამოდებითი განწირულება ერთი მეორესთან შეერთებული
ბრძოლის ველს მეტათ საზარელ სურათს ჰფენდა. ამ დროს
ქალწულმა ატლანტამ მოიმარჯვა მშვილდ ისარი და დაუმიზნა გამხე-
ცებულ მტერს. ატლანტას მიერ მარჯვეთ ნატყორცნმა ისარმა ყუ-
რის მახლობლათ დასჭრა გამხეცებული მტერი. ეს იყო ღორის პირ-
ველი ჭრილობა, საიდანაც სისხლი ნაკადულებრ გადმოსჩქეფდა და
ასეელებდუ ღორის გამაგრებულ ჯაგარს.

ღორის ჭრილობა ყველაზე უწინ მელეაგრმა შენიშნა და სა-
ჯაროთ გამოუცხადა ატლანტას: „ქალწულო, გამარჯვება შენ უნდა
გეკუთვნოდესო!“

ელადის გამოჩენილი მონადირეები სირცხვილისაგან იწვოდნ,

ერეკლე
ნიკოლოზი

რომ გამარჯვების პირველობა ამ შესანიშნავ და საზარელ^{ად} უმძიმეს სხვას რჩებოდა, და ისიც ქალს.

ამ სიტყვებთან ერთათ მეღვინეობა გამოუდგა კვალ-და-კვალ დაქრილ მტერს. მეღვინეობის ბასრმა ისარმა გზა-და-გზათ კიდევ რამდენსამე აღვირას დასჭრა სამეფოს დაუძინებელი მტერი და ერთი უკანასკნელათ მძლავრათ ნატყორცი ისრის შემდეგ მხეცი უსულოთ დაეშვა მიწაზე. მონადირეების სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა. ყველანი გამარჯვებას ულოცავდნენ მეღვინეობას. კალედონის ტახტის მემკვიდრემ დაუყოვნებლივ გააძრო ტყაფი ვარეულ ღორს, მიართვა იგი ატლანტას და თან დასძინა: „ინებე, არკადის ქალწულო, ეს ჩემი კუთვნილი ნანადირევი. ქეშმარტათ შენ ღირსი ხარ გაიზიარო ჩემი მტერზე გამარჯვება!“ ატლანტამ დიდის სიხარულით ჩამოართვა მეღვინეობის საჩუქარი.

მონადირეებს არ მოეწონათ მეღვინეობის ამგვარი საქციელი. მეღვინეობის დედას ორმა ბიძამ, პლექსიპმა და ტოქსემიმ ბრძანებულათ შეჰკვირეს ატლანტას: „დასტოვე ნანადირევი, ნუ ითვისებ მას, რაც ჩვენ უნდა გვეკუთვნოდეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში არ გიშეელის არც შენი სიღრმეაზე და არც მეღვინეობის გამოსარჩლებად!“ მეღვინეობა ვერ მოითმინა ბიძების თავკასულობა და ორივენი იქვე ბასრი ხმლით სასიკვდილოთ დასჭრა.

შვილის გამარჯვებით გახარებული მეღვინეობის დედა ალფეი მიდიოდა ტაძარში სამადლობელი მსხვერპლის შესაწირავათ. ამ დროს ალფეის წინ ჩამოატარეს პლექსიპის და ტოქსემის გაცოცხლებული გვამები. ძმების სიკვდილმა საცოდავ ალფეის თავ-ხარი დასცა. ალფეის მწუხარება ერთი ორათ გაოკრეცდა, როცა უამბეს, რომ პლექსიპი და ტოქსემი სასიკვდილოთ დაჭრილ იქმნა მეღვინეობის ბასრი ხმლით. ალფეის მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა, იგი იტანჯებოდა როგორც დედა, იგი იტანჯებოდა როგორც უდროთ დაკარგული ძმების და. დიდის ტანჯვის შემდეგ ალფეიმ გადასწყვიტა დაესაჯა ძმების მკვლეელი შვილი მეღვინეობი.

მელეაგრის დაბადების დღეს ალფეის საწოლ ოთახში ჩამოხდნადნ სამი ქალ-ღმერთნი, რომელთაც გაჩაღებულ ცეცხლში ჩააგდეს მუგუზალი და დაადგინეს, ვიდრე მუგუზალი არ დაიწვის, ყმაწვილიც ცოცხალი დარჩესო. ალფეი ღმერთების სახლიდან გასვლისათანავე სწრაფათ მიიჭრა ცეცხლთან, დაუყონებლივ მოაცალა კერას მუგუზალი და შეინახა იგი უვნებელ ადგილას და ამით შეილი სიკვდილს გადაარჩინა, რომელიც ახალ დაბადებულ მელეაგრს მოელოდა მუგუზალის დაწვისათანავე.

აი ახლა ალფეიმ, როცა შეილის დასჯის სურვილი აღეძრა, მოუფიქრებლათ წამოაელო ხელი დიდხნის შენახულ საბედისწერო მუგუზალს და გამხეცებული მიიჭრა ცეცხლით გაჩაღებულ კერასთან. დედის გული ორგვარი სიყვარულით იტანჯებოდა: შეილისა და ძმების. ალფეიმ არ იცოდა, რომელი სიყვარული რომლისათვის

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მთელი კალდონია დამწუხარა მელეაგრის სიკვდილმა, დიდი და პატარა, ყველანი გულწრფელათ ნაკადულებრ აფრქვევდენ ცრემლებს მელეაგრის საფლავზე და ირგელიე რწყადენ მღუმარე არემარეს. მოხუცი მამა დები, ძმები ყოველ ცისპარე დღეს გულ-საკლავათ ქვითინებდენ. გამელელ-გამომელელნი მწუხარებით შეჰყურებდენ საცოდაე მშობლების მწუხარებას და მათ ცხარე ცრემლებს თვის ცრემლებსაც უერთებდენ. საცოდავი გმირის დედამ აღფეიმ ახლა-კი იგრძნო თავისი დანაშაული და თავისიეე ხელით განიგმირა ბასრი ხმლით ის გული, რომელიც ასე შეუბრალებლათ მოექცა ღვიძლ გმირ შვილს—მელეაგრს.

ა. უმისთაკელი.

(ოვიდიუსიდან)

საშინელი სასჯელი მოლაღატისა.

(ისტორიული ამბავი)

ეთექვსმეტე საუკუნის გასული იდგა. თბილისის სამხრეთით სოფლის ტაბანმელას მიდამოში საშინელი ომი იყო გაჩაღებული. იბრძოდნენ ერთი მხრივ სპარსელები და ლეკები, მეორე მხრივ ქართველები. პირველ დღეს ომის სასწორმა გადმოიხარა ქართველებისაკენ, მეორე დღესაც გამარჯვება უფრო ჩვენებისაკენ იყო; მაგრამ მესამე დღესკი ქართველი ჯარის ბედი უკუღმა დატრიალდა საზიზლარი ლაღატის გამო.

წინა ღამეს ჩვენი ჯარიდგან მტრის ბანაკში გაიპარა ერთი უფროსთავანი, გვირად ყორღანაშვილი, რომელსაც მოლაღატეობით სწადდა მოეპოვებინა სპარსელებისაგან სიმდიდრე და კეთილ-დღეობა. ამ იუდამ სპარსელებს შეატყობინა ყოველივე გარემოება ქართველის ჯარისა, ასწავლა გზები, გამოუძღვა წინ და მესამე დღეს სისხამ დილაზე თავს დაასხა იკინი ჩვენებს სრულიად მოულოდნელად. მაგრამ ქართველები მამაცურად დახედნენ მტერსა, გმირულად გაუმკლავდნენ, შედრკეს და უკუ აქციეს. მეტადრე დიდი, ლომებრივი ვაჟაკობა გამოიჩინა სვიმონ მეფემ, რომელიც მედგრად მისდევდა უკან მტერსა და ჰკაფავდა სპარსელებს მარჯვნივ და მარცხნივ. საუბედუროდ, მეფე მეტად გაიტაცა ომმა, დაივიწყა ყოველი სიფრთხილე, ყველაზე წინ წავიდა ბრძოლაში და სპარსელების შუაში მოექცა. ამ დროს მოისმა სპარსელების მხრივ ყორღანაშვილის ხმა: „ეგ არის სვიმონ მეფე, შეიპყარითო“. შემოეხევიენენ ჩვენს მეფეს სპარსელები,

სრულიად მოსწყვეტეს ქართველს ჯარსა, სტაცეს ხელი, როდ გააქანეს. ქართველი ჯარი თაე-განწირულად გაექანა წინ, სცდილობდა როკორმე ეხსნა მეფე, თვით მეფეც გაშპაგებული იბრძოდა; მაგრამ ვერა გახდნენ-რა. სვიმონ მეფე ტყვედ იქმნა წაყვანილი სპარსელებისაგან.

ქართველი ჯარი, უსარდლოდ დარჩენილი, შეძრწუნდა, დაიბნია და წააგო ომი. სპარსელებმა დაიპყრეს მთელი ქართლი და თბილისში მეფედ დასვეს სვიმონ მეფის ძმა დავითი, რომელმაც, სპარსელების საამებლად, უღალატა ქრისტესა, მიიღო თათრის სჯული, დაუმორჩილა თავისი ქვეყანა სპარსეთის შაჰსა, დააღო დიდი ხარჯი ხალხს მტრის სასარგებლოდ, სპარსეთის ჯარი თავის დასაცველად დაანარჩუნა თბილისში და სახელიც-კი სპარსული დაირქვა, ესე იგი დაუთხანა.

სვიმონ მეფე ტყვედ იქმნა გაგზავნილი სპარსეთში შაჰთან, რომელმაც იგი დიდი პატივით მიიღო და აღუთქვა მეფობის დბრუნება, თუ ქრისტეზე უარს იტყოდა და მამკადს ირწმუნებდა, თუ ქართველობას უღალატებდა და სპარსელების მომხრე გახდებოდა. მაგრამ სვიმონ მეფემ ცივი უარი უთხრა, რის გამოც იგი იქმნა ჩამული საპყრობილესი.

მიზეზი ამ საყოველთაო უბედურობისა — მოღალატე ყორღანაშვილი, დიდად დაჯილდოვებული გაბატონებულის სპარსელებსაგან, აზნებინად ბრძანდებოდა და ფიქრი არაფერსა ჰქონდა, რადგანაც დარწმუნებული იყო, რომ ქართველები ვერაფერს გაუბედადნენ სპარსელების შიშით. მაგრამ საზარლოდ მოსტყუედა.

მთელა ქართველობა გამსჭვალული იყო უკიდურესი შურისძიებით ყორღანაშვილისადმი და მზად იყო სათაყვანო კერვად გაეხადნა ის, ვინც იმას შიაცენებდა იმდენადვე საშინელს სასჯელს, რამდენადაც საშინელი იყო მისი დანაშაულობა მეფესა და ქვეყნის წინაშე.

ჩქარა აღმოჩნდა ეს სანატრელი შურის-მაძიებელიც. ეს იყო სა

ჩინო ბარათაშვილი, მძლავრი ვაჟკაცი, მხურვალე მამულიშვილი, ყოფილი წინამძღოლი ქართველის ჯარისა.

ერთხელ მანგლისის გზაზე შეხედნენ ერთმანეთს მოლაღატე ყორღანაშვილი და საჩინო ბარათაშვილი. შეხედრა მოხდა თვალ-ჩაუწყდენელის ხრამის პირად. ყორღანაშვილმა არხენად მისცა სალაში ბარათაშვილსა ამ სახით: „საჩინოს გაუძარჯოს“. — საჩინომ მიაძახა: ღმერთმა ყველა ქართველს გაუძარჯოს იუდა მოლაღატე-ზედაო, გაექანა, ჰკრა ხელი და გადაჩეხა უფსკრულს ხრამზე. ყორღანაშვილი რახა-რუხით წავიდა კლდიდან კლდებზე, დამტერა, დაიმხერა და მანამ ძირს უწყვედა, საშინელი ტანჯვით დალია თავისი ცოდვილი სული. —

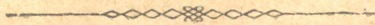
მთელი საქართველო წაწყმენდას უნატრიდა ყორღანაშვილსა, და აღიდებდა მისს დამსჯელს საჩინო ბარათაშვილსა, რომელიც არ შეუშინდა სპარსელების რისხვასა და ვაჟკაცურად აასრულა მამულიშვილის ვალი.

ეგდო უპატრონოდ ყორღანაშვილის მძოვრი რამდენსამე დღეს და გახრწნილებას მიეცა. მძოვრის სუნმა მოიზიდა ამ ადგილისაკენ მთელი ხროვა დამშეულის მგლებისა. მაგრამ, ხალხის თქმულებით, როცა ამ მშიერმა ნადირებმა დასუნეს და შეიტყეს, რომ ეს იყო ლეში მოლაღატე ყორღანაშვილისა, ზიზღით აიესნენ, პირი არ დააკარეს, უკანვე გაბრუნდნენ და ისევ სიმქილი ირჩიეს, ვიდრე პირის წაბილწვა ამ იუდას ლეშის ქამითა.

სიანს, ხალხს აზრით, მაშინდელ დროში ლალატი საშინლად ეზიზღებოდათ და უსაზღვროდ სძულდათ არა მარტო ქართველ ადამიანებსა, არამედ ქართულ მგლებსაც-კი.

ახლა?.....

იაკობ გოგებაშვილი.

სახუქრის მისაღები კითხვა.

ვინ იყო საქართველოს უდიდებულესი მეფე — ქალი? რითი იყო ის დიდებული?

ვინც „ჯეჯილის“ ხელის მომწერ ბავშთაგანი ამ კითხვაზე მეფე — ქალის ცხოვრების საუკეთესო მოკლე აღწერას წარმოადგენს, იმას გაეგზავნება ამავე მეფის სურათი ფერად წამლებით დახატული (ეთხოვეთ დედ-მამას არ დაეხმარონ). პასუხის გამოგზავნასთან ბავშვის წლოვანება უნდა იქონ აზნიშნული. საუკეთესო პასუხი დაიბეჭდება „ჯეჯილში“.

• გ ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი .

ორი რამ ერთათ ჭიდაობს,
 თავსა ახლიან მწარეთა,

წითლები არის ლალივით,
იცის ყოველსა მხარესა.
წელიწადში ერთხელ იმათით
თამაშობთ მომღიმარეთა.

(წამოდგენილი გოტე სესნიაშვილისგან).

პატარა მწევანე მცენარე
იზრდება მუდამ ხეზედა,
ციე, მკაცრ ზამთარში არ ქნება,
ნორჩათ არს მწევანე ფერზედა.
ტოტები ჯაგსა მიუგავს,
მოკლე და გაბუჯგულია;
ნაყოფს ფოთოლზე მეტს ისხამს,
თეთრათა შეკუნწლულია.

ა კ რ ი ს ტ ი ნ ი.

(წამოდგენილი ს. თავაძეთქილასისგან).

ვისაც-კი უყვარს სამშობლო,
არ სიტყვით—ნამდვილ საქმითა;
სიკეთე არ შურს იმისთვის,
იღვრება ქირის ოფლითა;
ლმობიერებით მას ერი,
იხსენებს ქებათ ქებითა,

არ დაიფიწყებს ადვილათ,
 ბევრსაც-კი თავის ნებითა,
 ადგამს ძეგლს სიკაცხლეშივე,
 შეამკობს გვირგვინებითა.
 ინერგავს გულში მის ხსოვნას,
 ძვირათ აფასებს მის ღვაწლსა,
 ერთგულს მოღვაწეს, ძვირფას შვილს
 აღმერთებს და სცემს თაყვანსა.

ა ნ დ ა ზ ა.

სიმდიდრის ფასს მაშინ შეიტყობენ ხოლმე, როცა შეიძენენ
 და მეგობრის ფასს-კა მაშინ, როცა დაჰკარგავენ.

ციფრების ამოცანა.

(წარმოდგენილი სათავადაზ. სკოლის მასწ. დ. კაჭკუაშვილისაგან).

ქვემო მოყვანილი ციფრების მაგიერ დასწერეთ ქართული ქო-
 რონიკონი და გამოეა ერთი ჩვენი მწერლის სახელი და გვარი და
 ერთსაც გვარი. 50, 10, 20, 70, 30, 70, 70, 7, 2, 1, 100, 1,
 9, 1, 900, 6, 10, 30, 10, 1, 800, 1, 7, 2, 5, 3, 10,

ა მ ო ც ა ნ ა.

ობობას ოც არშინიან სვეტის თავზე ჰქონდა ბინა. ერთ დღეს ძირს ტყაპანი მოხვდა, ისე-კი, რომ თავის ქსელზე ჩამოეკიდა. შეუდგა იმის ფიქრს, რომ როგორ ასულიყო ისევე ზევით და გადასწევიტა ნელ-ნელა აცოცებულებით თავისივე ქსელის საშუალებით: ყოველ დღე—დილიდან საღამომდის ადიოდა ხუთ არშინს, მაგრამ ღამე ოთხ არშინზე ისევე უკან ვარდებოდა ხოლმე.

რამდენს დღეს შემდეგ ავიდოდა ობობა სვეტის თავზე?

არიტმეტიკული ამოცანა.

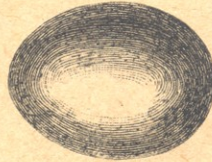
შალვა, გიგლა და ვანო ბაღში თამაშობდნენ. მამიდა თეკლემ მოთამაშე ბავშვებს უთხრა, რომ ოთახში მათთვის მაგიდაზე აწყვიტა ვაშლები და თვითოეულს შეუძლია მესამედი წილი მიიღოს. რადგანაც ბავშვები ძრიელ გართული იყვნენ თამაშობაში, ამიტომ ისინი ერთათ ვერ წავიდნენ ვაშლების მისაღებათ. პირველათ მოჩჩა თამაშობას შალვა და მაგიდიდან აიღო თავისი წილი ვაშლებისა. შემდეგ ბალიდან დაბრუნდა გიგლა, რომელმაც დაჩჩინილ ვაშლების მესამედი წილი აიღო. ბოლოს დაბრუნდა ვანო და მანაც მესამედი ნაწილი აიღო, ხოლო ამას შემდეგ მაგიდაზე კიდევ რვა ვაშლი დაჩჩა. რამდენი ვაშლი დაუწყა მამიდა თეკლემ მოთამაშე ბავშვებს მაგიდაზე და როგორ უნდა გაინაწილონ ბავშვებმა დაჩჩინილი რვა ვაშლი?

რებსი

შ

რაში გი-
ჭირავს კა-
ლამი?

3

გათქვე-
ფილი მა-
წონა.

10

უარი

გაჩეხილი
ტყე

ღმერთს
რა ჰქვია?

ნოქრის
უფროსი

10

ძველებური უყე-
ლო ფეხსაცმელი

მ

ჩხუბი

,

ს

ა

,

?

რისთვის ვსწავლობთ? რა უფრო გვინდა რომ ვისწავლოთ და რანაირათ ვაზიარებ სწავლის გამოყენებას*).

მისთვის ესწავლობთ, რომ კარგი ადამიანები გამოვიდეთ და ჩვენ სამშობლოს რამეში გამოვადგეთ. სულ ყველაფერზე უკეთ მინდა ვიცოდეთ დედა ენა. სწავლა მინდა რომ გამოვიყენო ჩემი ქვეყნის სამსახურისათვის.

თათარქან (11 წლ.) და სპა (8 წლ.) დადუქედიანები.

№ III გამოცანებისა.

გამოცანები: 1) ლეთის მშობელი, 2) ტიკი, 3) „დედა ენა“.

*) პასუხი „ჯეჯილის“ მესამე ნომერში მოთავსებულ საჩუქრის მისაღებ კითხვისა.

აკროსტიხი: კინჰარია.

არითმეტიკული ამოცანა: კაცმა ღმერთს მესამე ეკლესიაში შესთხოვა, რაც ჯიბეში მაქვს ერთი იმოდენი ფული მამეცი და ერთ აბაზს შემოგწირაფო, და რომ შესწირა ჯიბეში აღარა დარჩარა, უნდა მივხედეთ რომ მესამე საყდარში შესვლის დროს კაცს ჯიბეში ჰქონია აბაზის ნახევარი—ესე იგი ორი შაური. ახლა გავიგოთ რამდენი ჰქონია მეორე საყდარში შესვლის დროს. აბაზი თუ ხატს შესწირა და დარჩა კიდევ ორი შაური მაშინ ჩანს, რომ ექვსი შაური გახდენია მეორე საყდარში შესვლის დროს, შესვლამდის-კი ჰქონია სამი შაური. ახლა პირველშია ცისევე უნდა მიეუპატოთ სამ შაურს კიდევ ერთი აბაზი, რომელიც პირველ საყდარში შესწირა ხატებს, შედგება შეიდი შაური, როცა რომ კაცმა პირველ საყდარში იწატრა ღმერთს ერთი იმოდენი მამეცი რაც ჯიბეში მაქვსო, მაშინ იმას სდებია ჯიბეში სამ შაურ ნახევარი.

შარადა: იმერეთი, იმე, ერეთი, ერთი.

რეზუსი: ცხვირი რომ შუაში არ იყევს თვალეზი ერთმანეთს ამოსთხრიდენო.

გამოცანები, აკროსტიხი, არითმეტიკული ამოცანა, შარადა და რეზუსი ახსნეს: თბილისის სათაეადაზნაურო სკოლის მოწაფე ელადიმერ აღამიძემ, საჩხერის ორ კლასიანი სკოლის მოწაფეებმა ელერიან აბდუშელაშვილმა და დიანოზ აბრაჰიშვილმა, სვირის ორ კლასიანი სკოლის მოწაფემ ერთაოზ ცხადაძემ და სამთაის სამრევლო სკოლის მოსწაფემ კლიმენტი ნაკაიძემ. მართო რეზუსი ახსნა: ბათუმის ქართული სკოლის მოწაფემ მიხეილ იმნაძემ.

Съ разѣшенія главнаго управленія по дѣламъ печати,

ПОНИЖЕНА ПОДПИСНАЯ ПЛАТА

— НА —

ежедневную литер. и полит. газету

„НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

Какъ для городскихъ, такъ и для иногородныхъ подписчиковъ подписная плата: за годъ — 7 р., за полгода — 4 р., 3 мѣс. — 1 р. 50 к., 2 мѣс. — 1 р.; отдѣльный № въ Тифлисѣ — 3 коп., внѣ Тифлиса — 5 коп.

Допускается разсрочка платежа: къ 1-му января — 4 р., къ 1-му іюня 3 р.

Для сельскихъ учителей, народныхъ и школьныхъ библиотекъ и благотворительныхъ учрежденій сдѣлана скидка: год. плата для иногородныхъ — 6 руб., для городскихъ — 5 руб.

Программа газеты, сотрудники и другія условія изданія останутся прежнія.

Подписка принимается не иначе, какъ считая съ 1-го числа каждаго мѣсяца. Подписка принимается въ Тифлисѣ, въ конторѣ газеты, Барятинская ул., д. № 8.

Изд. К. Тумановъ.

Ред. Г. Тумановъ.

მიიღება ხელის მოწერა 1902 წლისათვის

საპოლიტიკო, სამეცნიერო და სალიტერატურო

ნახატებიანი ზაფეთი

„ჭ ე ჯ ი ლ ი“

(წაიწადი მკათე)

გამოვა 1902 წელსაც ყოველ კვირა დღეს, ერთიდან სამ თაბახმდე.

წლის განმავლობაში „კვალი“ დაიბეჭდება მეცხრამეტე საუკუნის მოღვაწეთა სურათები (ევროპის, რუსეთის და ჩვენის) მათი ბიოგრაფიებით. განსაკუთრებელი ყურადღება მიექცევა ქართველ მოღვაწეებს.

გაზეთი წლიურათ ღირს თფილისში 7 მან., თფილისს გარეთ 8 მან., ნახევარი წლით თფილისში 3 მ. 50 კ. თფილისს გარეთ 4 მან., ხოლო სამი თვით 2 მან. თითო ნომერი სამი შაური. აღრესის გამოცვლა თფილისს გარეთ ღირს ორი აბაზი.

ხელის მომწერლებს შეუძლიათ წლის ფული ნაწილათ შემოიტანონ:

ხელის მოწერა მიიღება: თფილისში, წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარიაში (სასახლის ქუჩა, სათავად-აზნაურო ქარვანსლა), რკინის გზის სადგურზე—პირველი კლასის ბუფეტში ესტ. ჩხარტიშვილთან და თვით „კვალის“ რედაქციაში, თეატრის ქუჩა, № 12.

ქუთაისში: მიტროფანე ლალიძესთან და ე. ბეჟანეშვილის წიგნის მაღაზიაში; ბათუმში კ. თავართქილაძის წიგნის მაღაზიაში და სახალხო უფასო სამკითხველოში: ოზურგეთში და ახალ სენაკში კ. თავართქილაძის წიგნის მაღაზიებში; ქიათურაში კალისტრატე ჭიჭინაძესთან და ბერიძესთან; ყვირილაში ივანე არღიშვილთან. დაბახონში—სახალხო სამკითხველოში.

ფოსტის აღრესი: Тифлисъ. Редакція „КВАЛИ“.

საემაწვილო ნახატებიანი ჟურნალი

„ჯ ე ჯ ი ლ ი“

წელიწადი მეცამეტე

გამოვა 1902 წელსაც თვეში ერთხელ იმავე პროგრამით, როგორც
რათაც აქამდის.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ მიღებულია თფილისის საეპარქიო და
კაეკასიის ოლქის სამოსწავლო რჩევებისაგან სასწავლებლების სა-
მკითხველოებში საკითხავათ.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ თფილისში დატარებით ღირს 4 მან. თფი-
ლისს გარეშე გაგზავნით 5 მან. ცალკე ნომერი 50 კაპ.

ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარ წლით.

ხელის მოწერა მიიღება:

- 1) თფილისში — წერა-კითხვის გამ. საზოგადოების“ კანცელარიაში (Дворцовая ул. д. Груз. Двор., № 101), და თვით „ჯეჯილი“-ს რედაქციაში (Артиллер. ул. № 5, возлѣ Кадетскаго корпуса).

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлисѣ, въ редакцію грузинскаго мѣсяч-
наго журнала „Джеджили“.*

ქართული ენის ლექსიკონი

სიტყვათა ლექსიკონი

სიტყვათა ლექსიკონი

სიტყვათა ლექსიკონი

სიტყვათა ლექსიკონი

სიტყვათა ლექსიკონი

სიტყვათა ლექსიკონი

სიტყვათა ლექსიკონი

სიტყვათა ლექსიკონი